

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

4.1 ผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลที่ดีที่สุดที่ใช้ในการตัดสินใจมารับบริการฝากครรภ์ในสตรีที่มีอายุครรภ์ตั้งแต่ 28 สัปดาห์ขึ้นไป จำนวน 362 คน ซึ่งมารับบริการฝากครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาสารคามราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยจะนำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยาย จำแนกออกเป็น 3 ส่วน ตามลำดับดังนี้

4.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

4.1.2 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการฝากครรภ์

แหล่งข้อมูลและสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูล

4.1.3 ความรู้สึกลึกซึ้งเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการฝากครรภ์

4.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

4.1.1.1 ลักษณะทั่วไป ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 17-29 ปี (ร้อยละ 67.9) มีการศึกษาในชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 75.4) ประกอบอาชีพ แม่บ้าน และรับจ้าง (ร้อยละ 32.9 และ 32.3 ตามลำดับ) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพแม่บ้านนั้น ส่วนหนึ่งเคยประกอบอาชีพรับจ้างมาก่อนและเมื่อทราบว่าตั้งครรภ์หรือ ใกล้คลอดจึงลาออกมาเป็นแม่บ้าน สถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 98.3) รายได้ของครอบครัวต่อเดือนประมาณ 2,001-4,000 บาท (ร้อยละ 37.6) และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 39) อยู่บ้านที่ห่างจากโรงพยาบาลน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 กิโลเมตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะทั่วไป

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มอายุ		
ต่ำกว่า 17 ปี	12	3.3
17 - 23 ปี	125	34.5
24 - 29 ปี	121	33.4
30 - 35 ปี	77	21.3
สูงกว่า 35 ปี	27	7.5
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	4	1.1
ประถมศึกษา	273	75.4
มัธยมศึกษา	75	20.7
อุดมศึกษา	10	2.8
การประกอบอาชีพ		
แม่บ้าน	119	32.9
รับจ้าง	117	32.3
ทำนา ทำสวน ทำไร่	100	27.6
ค้าขาย	22	6.1
รับราชการ	4	1.1
สถานภาพสมรส		
คู่	356	98.3
แยก	6	1.7

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะทั่วไป (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เศรษฐกิจ (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2000	54	14.9
2001 - 4000	136	37.6
4000 - 6000	103	28.5
มากกว่า 6000	69	19.1
ระยะทางจากบ้านถึงโรงพยาบาล (กิโลเมตร)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	141	39.0
11 - 20	115	31.8
21 - 30	57	15.8
มากกว่า 30	49	13.5

4.1.1.2 ภาวะสุขภาพและการตั้งครรภ์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.9) ไม่มีโรคประจำตัวหรือภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ ส่วนโรคประจำตัวหรือภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ที่พบได้แก่ ไวรัสตับอักเสบบี เอชไอ เอชไอ เป็นพิษโลหิตจาง ฮีโมโกลิน และเบาหวานเป็นต้น สำหรับการตั้งครรภ์นั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.3) ตั้งครรภ์เป็นลำดับครรภ์หลังและมีบุตรที่มีชีวิตรอด (ร้อยละ 56.1) อายุครรภ์ปัจจุบันอยู่ในช่วง 28⁺ - 32 สัปดาห์ (ร้อยละ 46.7) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.4) จะเริ่มฝากครรภ์ในระยะไตรมาสที่ 2 และตรวจครรภ์อย่างสม่ำเสมอ (สังเกตจากสมุดสุขภาพแม่และเด็ก) มีจำนวนครั้งของการตรวจครรภ์ตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป (ร้อยละ 69.3) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาฝากครรภ์ด้วยตนเองไม่มีผู้แนะนำ (ร้อยละ 49.3) และไม่เคยมีประสบการณ์การตั้งครรภ์ หรือการคลอดผิดปกติ (ร้อยละ 73.8) และไม่เคยมีประสบการณ์ที่บุตรเสียชีวิต (ร้อยละ 84.8) ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 และ ตารางที่ 3

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภาวะสุขภาพและการตั้งครรภ์

ภาวะสุขภาพและการตั้งครรภ์	จำนวน	ร้อยละ
ภาวะสุขภาพ		
มีโรคประจำตัวหรือภาวะแทรกซ้อน	33	9.1
ไม่มีโรคประจำตัวหรือภาวะแทรกซ้อน	329	90.9
ลำดับครรภ์		
ครรภ์แรก	140	38.7
ครรภ์หลัง	222	61.3
จำนวนบุตรที่มีชีวิตรอด (คน)		
0	159	43.9
1	146	40.3
2 ขึ้นไป	57	15.8
อายุครรภ์ (สัปดาห์)		
28 ⁺ - 32	169	46.7
32 ⁺ - 36	98	27.1
36 ⁺ - ขึ้นไป	95	26.2
ไตรมาสที่เริ่มฝากครรภ์		
ไตรมาสที่ 1	78	21.5
ไตรมาสที่ 2	245	67.7
ไตรมาสที่ 3	39 ⁺	10.8
จำนวนครั้งของการตรวจครรภ์		
ไม่เคย	23	6.4
1-3	88	24.3
4 ขึ้นไป	251	69.3

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภาวะสุขภาพและการตั้งครรภ์(ต่อ)

ภาวะสุขภาพและการตั้งครรภ์	จำนวน	ร้อยละ
* ความสม่ำเสมอในการตรวจครรภ์		
ตรวจครรภ์ตามนัด	320	94.4
ไม่ตรวจครรภ์ตามนัด	19	5.6
* ผู้ที่แนะนำมาฝากครรภ์		
ไม่มีผู้แนะนำ	167	49.3
เพื่อนบ้าน	39	11.5
ญาติ	38	11.2
มารดา	36	10.6
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	23	6.8
สามี	21	6.2
เพื่อนที่ทำงาน	12	3.5
อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุข)	3	0.9
ประสบการณ์การตั้งครรภ์หรือการคลอดชนิดปกติ		
เคย	95	26.2
ไม่เคย	267	73.8
ประสบการณ์ที่บุตรเสียชีวิต		
เคย	55	15.2
ไม่เคย	307	84.8

* : คัดจากจำนวนผู้ที่มาตรวจครรภ์ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปทั้งหมด 339 คน

ตารางที่ 3 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามไตรมาสที่เริ่มฝากครรภ์และความ
สม่ำเสมอของการตรวจครรภ์

ไตรมาสที่เริ่มฝากครรภ์	ความสม่ำเสมอของการตรวจครรภ์		
	ตามนัด	ไม่ตามนัด	มาตรวจครรภ์ครั้งแรก
1	19.9	1.7	-
2	64.4	3.3	-
3	4.1	1.7	6.4

4.1.2 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการฝากครรภ์ แหล่งข้อมูลและสถานการณ์
ขณะที่ได้รับข้อมูล

4.1.2.1 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการฝากครรภ์ จำแนกตามกลุ่ม
ตัวอย่างที่ทราบข้อมูล และ เรื่องของข้อมูล ดังนี้

ผลการศึกษา เรื่อง การวินิจฉัยการตั้งครรภ์ พบว่า ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างทราบมากที่สุดคือ การฝากครรภ์แรกขณะตั้งท้องยังไม่ถึง 3 เดือนจะได้ตรวจปัสสาวะดูว่าตั้งท้องจริงหรือไม่ (ร้อยละ 90.3) และรองลงมาคือการขาดประจำเดือนเพื่อสงสัยว่าตั้งครรภ์หรือไม่ทำให้แน่ใจว่าตั้งท้อง (ร้อยละ 82.6)

ภาวะโภชนาการ พบว่าข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างทราบมากที่สุดคือ หลังท้องได้ 3 เดือน
ไปแล้วคนท้องต้องการอาหารที่มีประโยชน์และมากพอจะเลี้ยงลูกในท้อง (ร้อยละ 93.1)
รองลงมาคือ เมื่อฝากท้องจะได้รับการชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบกับน้ำหนักที่เคยชั่งไว้ (ร้อยละ
90.6) และข้อมูลที่ทราบน้อยที่สุดคือ น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นมากเป็นข้อบ่งชี้ว่าคนท้องอาจมีภาวะ
ครรภ์เป็นพิษ เบาหวาน หรือ กินอาหารพวกแป้ง น้ำตาลมากเกินไป (ร้อยละ 27.6)

สุขภาพของการรกในครรภ์ พบว่า ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างทราบมากที่สุดคือ เด็กจะเริ่ม
ดิ้นเมื่อท้องได้ประมาณ 4 - 5 เดือน (ร้อยละ 98.3) รองลงมาคือ แม่ต้องคอยสังเกต
การดิ้นของลูกว่าดิ้นหรือไม่ หรือดิ้นน้อยลง เพราะการดิ้นแสดงว่าลูกยังมีชีวิตอยู่ (ร้อยละ
80.4) และข้อมูลที่ทราบน้อยที่สุดคือ เมื่อฝากท้องขณะท้องแก่จะได้รับการตรวจท้องเพื่อดู
ขนาดของการรก (ร้อยละ 26.0)

การเตรียมด้านมละห้วนนม พบว่า กลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลเหล่านี้ตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ หลังท้องได้ 3 เดือนไปแล้วด้านมจะขยายเตรียมสร้างน้ำนมไว้ให้ลูก (ร้อยละ 68.8) แม้ที่ห้วนนมผิดปกติเช่นสั้น แบน บอด บุ่ม ถ้าได้รับการแก้ไขตั้งแต่ตั้งท้องจะสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ (ร้อยละ 58.8) และเมื่อมาฝากท้องจะได้รับการตรวจด้านม ห้วนนมว่าผิดปกติหรือไม่ (ร้อยละ 56.9)

ความไม่สุขสบายจากการตั้งครรภ์ พบว่า ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างทราบมากที่สุดคือ หลังคลอดได้ 3 เดือนไปแล้วท้องจะโตเร็ว แดก ลาย และคัน (ร้อยละ 95.3) ในส่วนข้อมูลอื่นนั้นพบน้อย โดยข้อมูลที่ทราบน้อยที่สุดคือ ท้องที่โตขึ้นเร็ว ๆ ทำให้เลือดไหลเวียนกลับไม่ดี เกิดเส้นเลือดอุดตันและโรคสีดวงทวารได้ (ร้อยละ 14.4)

พฤติกรรมความร่วมมือเพศขณะตั้งครรภ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลเหล่านี้ตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ คนที่เคยแท้ง คลอดก่อนกำหนดหรือมีเลือดออกทางช่องคลอดต้องงดร่วมเพศ โดยเฉพาะในระยะ 3 เดือนสุดท้ายของการท้อง เพื่อป้องกันการแท้งหรือคลอดก่อนกำหนด (ร้อยละ 47.0) คนท้องไม่จำเป็นต้องงดร่วมเพศทุกคน (ร้อยละ 45.9) และเมื่อฝากท้องจะได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติขณะร่วมเพศที่เหมาะสม (ร้อยละ 28.7)

การติดต่อโรคจากมารดาสู่ทารก พบว่า ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างทราบมากที่สุดคือ โรคบางอย่างจากแม่อาจติดต่อหรือถ่ายทอดไปสู่ลูกในขณะท้องทำให้ลูกติดเชื้อพิการหรือตายได้ (ร้อยละ 79.3) ในส่วนข้อมูลอื่นนั้นพบน้อย โดยข้อมูลที่ทราบน้อยที่สุดคือ แม้ว่าจะเคยตรวจเลือดหรือปัสสาวะแล้วพบว่าปกติ แต่ถ้าคนท้องมีโรคาสก็จะเกิดโรคซิฟิลิส ตับอักเสบชนิดบี เอชวี หรือเบาหวานได้ง่าย หมอจะให้ตรวจยืนยันความปกติในระยะ 3 เดือนก่อนคลอดอีกครั้ง (ร้อยละ 8.0)

ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ พบว่า ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างทราบมากที่สุดคือ เมื่อฝากท้องจะทำให้ได้รับการรักษาทันทีถ้ามีโรคแทรกซ้อนหรือมีความผิดปกติขณะท้อง (ร้อยละ 58.6) รองลงมาคือ ขณะท้องจะเกิดการอักเสบของทางเดินปัสสาวะได้ง่ายจึงไม่ควรกลั้นปัสสาวะ (ร้อยละ 40.1) และข้อมูลที่ทราบน้อยที่สุดคือ ในระยะ 3 เดือนก่อนคลอดสามารถวัดความเลือดเพื่อทำนายว่าถ้าตั้งท้องต่อไปจะมีภาวะครรภ์เป็นพิษหรือไม่ (ร้อยละ 1.4)

การคลอด พบว่า ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างทราบมากที่สุดคือ เมื่อฝากท้องจะทำให้รู้กำหนดวันประมาณคลอด (ร้อยละ 92.5) รองลงมาคือ เมื่อท้องแก่เข้าเดือนสุดท้ายทารกจะเอาหัวลงช่องเชิงกรานท้องจึงลด (ร้อยละ 60.5) และ ข้อมูลที่ทราบน้อยที่สุดคือ การเจ็บท้องคลอดไม่ควรเร็วกว่าวันที่หมอกำหนดไว้เกิน 3 สัปดาห์ (ร้อยละ 12.4)

รายละเอียดดังตารางที่ 4

จึงอาจสรุปได้ว่า ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างทราบมากนั้นส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่แสดงถึงการตั้งครรภ์ ส่วนข้อมูลที่แสดงถึงปัญหาสุขภาพนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบน้อย และหากพิจารณาข้อมูลในส่วนนี้ จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างทราบถึงข้อมูลที่แสดงถึงปัญหาสุขภาพของการทรมานมากกว่าปัญหาสุขภาพของมารดา

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลและเรื่องของข้อมูล

ข้อมูล	ทราบ	
	จำนวน	ร้อยละ
การวินิจฉัยการตั้งครรภ์		
- การฝากท้องครั้งแรกขณะตั้งท้องยังไม่ถึง 3 เดือน จะได้ว่าตรวจปัสสาวะดูว่าตั้งท้องจริงหรือไม่	327	90.3
- การขาดประจำเดือนเพียงอย่างเดียวไม่ทำให้แน่ใจได้ว่าตั้งท้อง	299	82.8
ภาวะโภชนาการ		
- หลังท้องได้ 3 เดือนไปแล้วคนท้องต้องการอาหารที่มีประโยชน์และมากพอที่จะเลี้ยงลูกในท้อง	337	93.1
- เมื่อฝากท้องจะได้รับการชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบกับน้ำหนักที่เคยชั่งไว้	328	90.6
- คนที่แพ้ท้องมาก (คลื่นไส้อาเจียนมาก) จนรับประทานอาหารไม่ได้จำเป็นต้องได้รับการรักษาจากหมอ	219	60.5
- น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นน้อยเป็นข้อบ่งชี้ว่าเด็กในท้องอาจโตช้า	201	55.5
- แม้เป็นแหล่งอาหารเพียงแหล่งเดียวของลูกในท้องโดยผ่านทางรก	184	50.8

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลและเรื่องของข้อมูล (ต่อ)

ข้อมูล	ทราบ	
	จำนวน	ร้อยละ
- ตลอดการตั้งท้อง น้ำหนักควรเพิ่มประมาณ 10-12 กิโลกรัมจากน้ำหนักก่อนตั้งท้อง	129	35.6
- น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นมากเป็นข้อบ่งชี้ว่าคนท้องอาจมีภาวะครรภ์เป็นพิษ เบาหวาน หรือกินอาหารพวกแป้ง-น้ำตาลมากเกินไป	100	27.6
สุขภาพของการรกในครรภ์		
- เด็กจะเริ่มดิ้นเมื่อท้องได้ประมาณ 4-5 เดือน	356	98.3
- แม่ต้องคอยสังเกตการดิ้นของลูกว่าดิ้นหรือไม่หรือดิ้นน้อยลงเพราะการดิ้นแสดงว่าลูกยังมีชีวิตอยู่	291	80.4
- เมื่อมาฝากท้อง จะได้รับการตรวจการดิ้นและฟังเสียงหัวใจของเด็กในท้อง	246	68.0
- เมื่อมาฝากท้องขณะท้องแก่ จะได้รับการตรวจท้องเพื่อขนาดทารก	94	26.0
การเตรียมเต้านมและหัวนม		
- หลังท้องได้ 3 เดือนไปแล้วเต้านมจะขยายเตรียมสร้างน้ำนมไว้ให้ลูก	249	68.8
- แม่ที่หัวนมผิดปกติ เช่น สั้น แบน บอด บีม ถ้าได้รับการแก้ไขตั้งแต่ตั้งท้องจะสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้	213	58.8

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลและ
เรื่องข้อมูล (ต่อ)

ข้อมูล	ทราบ	
	จำนวน	ร้อยละ
- เมื่อมาฝากท้องจะได้รับการตรวจ ด้านมและทวนมว่าผิดปกติหรือไม่	206	56.9
ความไม่สบายจากการตั้งครรภ์		
- หลังท้องได้ 3 เดือนไปแล้ว ท้องจะโตเร็ว แตก ลายและคัน	345	95.3
- เมื่อฝากท้องจะได้รับคำแนะนำ ในการปฏิบัติตัวเพื่อลดความไม่ สบายต่าง ๆ จากการตั้งครรภ์	113	31.2
- การปวดหลังเกิดจากแรงก่วงของ น้ำหนักท้อง	92	25.4
- ท้องที่โตขึ้นเร็ว ๆ ทำให้เลือด ไหลเวียนกลับไม่ดี เกิดเส้นเลือด ขอดและริดสีดวงทวารได้	52	14.4
พฤติกรรมการร่วมเพศขณะตั้งครรภ์		
- คนที่เคยแท้ง คลอดก่อนกำหนดหรือมี เลือดออกทางช่องคลอด ต้องงดร่วม เพศ โดยเฉพาะในระยะ 3 เดือน สุดท้ายของการท้องเพื่อป้องกันแท้ง หรือคลอดก่อนกำหนด	170	47.0
- คนท้องไม่จำเป็นต้องงดร่วมเพศทุกคน	166	45.9
- เมื่อฝากท้องจะได้รับคำแนะนำใน การปฏิบัติตัวขณะร่วมเพศที่เหมาะสม	104	28.7

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลและ
เรื่องข้อมูล (ต่อ)

ข้อมูล	ทราบ	
	จำนวน	ร้อยละ
การติดต่อโรคจากมารดาสู่ทารก		
- โรคบางอย่างจากแม่อาจติดต่อหรือถ่ายทอดไปสู่ลูกในท้อง ทำให้ลูกติดเชื้อพิการ หรือตายได้	287	79.3
- เมื่อมาฝากท้องจะได้รับการตรวจเลือดหาเชื้อซิฟิลิส ดับอีกเสบชนิดบี เอคส์	130	35.9
- เมื่อมาฝากท้องจะได้รับการตรวจน้ำคาลในปัสสาวะเพื่อตรวจดูว่าเป็นโรคเบาหวานหรือไม่	75	20.7
- แม้ว่าจะเคยตรวจเลือดหรือปัสสาวะแล้วพบว่าปกติ แต่ถ้าคนท้องมีโอกาสที่จะเกิดโรคซิฟิลิส ดับอีกเสบชนิดบี เอคส์ หรือเบาหวานได้ง่าย หมอจะให้ตรวจยืนยันความผิดปกติในระยะ 3 เดือนก่อนคลอดอีกครั้ง	29	8.0
ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์		
- เมื่อฝากท้องจะทำให้ได้รับการรักษาทันที ถ้ามีโรคแทรกซ้อนหรือมีความผิดปกติขณะท้อง	212	58.6
- ขณะท้องจะเกิดการอักเสบของทางเดินปัสสาวะได้ง่าย จึงไม่ควรกลั้นปัสสาวะ	145	40.1
- การปัสสาวะแสบ ถัด ร่วมกับมีไข้ แสดงว่าทางเดินปัสสาวะอักเสบ	70	19.3
- เมื่อฝากท้องจะได้รับการตรวจเลือดเพื่อดูภาวะเลือดจาง	68	18.8

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลและ
เรื่องข้อมูล (ต่อ)

ข้อมูล	ทราบ	
	จำนวน	ร้อยละ
- เลือดจางขณะท้อง อาจทำให้เด็กในท้อง โตช้าหรือคลอดก่อนกำหนดได้	50	13.8
- การบวมทั้งตัวเป็นอาการหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่ามีภาวะครรภ์เป็นพิษ	37	10.2
- ภาวะครรภ์เป็นพิษ อาจทำให้คนท้องหรือ เด็กแท้ง คลอดก่อนกำหนดหรือตายได้	37	10.2
- การวัดความดันเลือดเพื่อดูว่าความดันเลือด สูงหรือไม่ จะช่วยบอกได้ว่ามีภาวะครรภ์ เป็นพิษหรือไม่	21	5.8
- ทางเดินปัสสาวะอีกเสบขณะท้องอาจทำให้ คลอดก่อนกำหนดได้	18	5.0
- เมื่อมาฝากท้องจะได้รับการตรวจปัสสาวะ เพื่อดูภาวะทางเดินปัสสาวะอีกเสบ	18	5.0
- การตรวจปัสสาวะหาไข่ขาวขณะฝากท้อง จะช่วยบอกได้ว่ามีภาวะครรภ์เป็นพิษหรือไม่	12	3.3
- ในระยะ 3 เดือนก่อนคลอดสามารถวัดความ ดันเลือดเพื่อทำนายว่าถ้าตั้งท้องต่อไปจะมี ภาวะครรภ์เป็นพิษหรือไม่	5	1.4
การคลอด		
- เมื่อฝากท้องจะทำให้รู้กำหนดวันประมาณคลอด	335	92.5
- เมื่อท้องแก่เข้าเดือนสุดท้าย ทารกจะเอาหัว ลงช่องเชิงกรานท้องจึงลด	219	60.5
- เมื่อฝากท้องขณะท้องแก่จะได้รับการตรวจท้อง เพื่อดูว่าเด็กเอาหัวลงหรือยัง	129	35.6

"เมื่อเป็นสาว ประจำเดือนก็ไม่มาบ่อย ๆ แต่ไม่ท้อง"

"ฉีดคุม ประจำเดือนก็ไม่มา"

และ "ปกติแล้วประจำเดือนตัวเองมาไม่สม่ำเสมอ พอประจำเดือนขาดไปจึงไม่แน่ใจว่าท้อง" เป็นต้น

และรองลงมาทราบจาก เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 18.1)

รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเรื่องการวินิจฉัยการตั้งครรภ์

แหล่งข้อมูล	การวินิจฉัยการตั้งครรภ์	
	การฝากท้องครั้งแรกขณะที่ท้องยังไม่ถึง 3 เดือนจะได้รับ การตรวจปัสสาวะดูว่าตั้งครรภ์หรือไม่	การขาดประจำเดือนเพียงอย่างเดียว ไม่ทำให้แน่ใจว่าตั้งครรภ์หรือไม่
	(N = 327)	(N = 299)
แหล่งบุคคล		
ตนเอง	-	40.8
สามี	2.8	1.7
มารดา	4.6	6.4
ญาติ	10.1	7.4
เพื่อนบ้าน	24.2	18.1
เพื่อนที่ทำงาน	7.6	5.7
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	42.2	7.7
นักศึกษาพยาบาล	0.3	0.3
อาสาสมัครสาธารณสุข	0.9	0.7
ครู/อาจารย์	3.7	5.0
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล		
หนังสือ	3.4	5.0
โทรทัศน์	0.3	1.3

ภาวะโภชนาการ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลเรื่องภาวะโภชนาการจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหมด 16 แหล่ง เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า

ในส่วนข้อมูล -หลังท้องได้ 3 เดือนไปแล้ว คนท้องต้องการอาหารที่มีประโยชน์ และมากพอจะเลี้ยงลูกในท้อง, .น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นน้อยเป็นข้อบ่งชี้ได้ว่าเด็กในท้องอาจโตช้า, .แม้เป็นแหล่งอาหารเพียงแหล่งเดียวของลูกในท้องโดยผ่านทางรก และ .ตลอดการตั้งครรภ์น้ำหนักควรเพิ่มประมาณ 10-12 กิโลกรัมจากน้ำหนักก่อนตั้งท้อง โดยข้อมูลเหล่านี้กลุ่มตัวอย่างทราบจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด (ร้อยละ 39.2, 65.2, 32.1 และ 54.3 ตามลำดับ) รองลงมาทราบจาก นักศึกษาพยาบาล (ร้อยละ 21.4, 9.5, 19.0 และ 6.2 ตามลำดับ)

.เมื่อฝากท้องจะได้รับการชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบกับน้ำหนักที่เคยชั่งไว้ กลุ่มตัวอย่างทราบจาก ตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 83.8) โดยอธิบายแหล่งข้อมูลตนเอง ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"ไม่เคยมีใครบอกเลยว่าชั่งน้ำหนักทำไม แต่มาที่ไรเขาก็ให้ชั่งทุกที ก็คิดเองว่าเขาคงจะดูว่าน้ำหนักเราขึ้นมีย"

"พอชั่งน้ำหนักเสร็จ เขาก็บอกว่าน้ำหนักขึ้นคั้นะ ก็คิดเองว่าเขาคงเทียบกับครั้งที่แล้ว"

และ "น้ำหนักขึ้นน้อย แล้วเขาบอกว่ามาคราวหน้าต้องขึ้นเยอะกว่านี้นะ ก็คิดเองว่าเขาคงเทียบทุกที" เป็นต้น

รองลงมากลุ่มตัวอย่างทราบจาก เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 4.9)

และในส่วนข้อมูล .คนที่แพ้ท้องมาก (คลื่นไส้อาเจียน) ต้องได้รับการรักษาจากหมอ และ .น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นมากเป็นข้อบ่งชี้ได้ว่าคนท้องอาจมีภาวะครรภ์เป็นพิษ เบาหวานหรือกินอาหารพวกแป้ง น้ำตาลมากเกินไปนั้น กลุ่มตัวอย่างทราบจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด (ร้อยละ 44.3 และ 57.0 ตามลำดับ) และรองลงมาทราบจาก เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 8.0)

รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 6 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำนวนคำถามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเชิงภาวะ
โภชนาการ

แหล่งข้อมูล	ภาวะโภชนาการ			
	หลังท้อง 3 เดือนไปแล้ว	เมื่อฝากท้องจะได้ไป	คนที่ซื้อของมาก	ผู้ที่ซื้อของน้อย
	คนต้องซื้ออาหารที่มีประโยชน์และมากพอที่จะเลี้ยงลูกในท้อง	การรับประทานอาหารที่เกี่ยวกับน้ำหนักที่เค	คนที่ซื้อของเยอะ	คนที่ซื้อของที่ราคาถูก
		เกี่ยวกับน้ำหนักที่เค	ต้องได้รับการรักษาจากหมอ	ไม่ต้องทำอะไรก็ได้
	(N = 337)	(N = 328)	(N = 219)	(N = 201)
แหล่งบุคคล				
ตนเอง	-	83.8	-	1.0
สามี	0.9	0.6	-	-
มารดา	3.6	-	2.7	-
ญาติ	6.8	3.4	7.3	2.5
เพื่อนบ้าน	6.2	4.9	26.0	8.0
เพื่อนที่ทำงาน	3.3	3.4	6.8	3.5
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	39.2	1.5	44.3	65.2
นักศึกษาพยาบาล	21.4	-	5.0	9.5
อาสาสมัครสาธารณสุข	-	0.3	0.5	-
ครู/อาจารย์	4.2	1.2	1.4	3.5
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล				
แผ่นพับ	3.3	-	1.4	0.5
หนังสือ	9.2	0.3	4.1	5.0
สมุดสุขภาพ	1.5	-	-	0.5
ป้ายนิเทศ	-	0.6	-	-
โทรทัศน์	0.6	-	0.5	1.0
วิทยุ	-	-	-	-

ตารางที่ 6 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเรื่องภาวะโภชนาการ (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	ภาวะโภชนาการ		
	แม่เป็นแหล่งอาหารเพียง แหล่งเดียวของลูกในท้อง โดยผ่านทางรก	ตลอดการตั้งครรภ์ การเพิ่มประมาณ 10-12 กิโลกรัม จากน้ำหนักก่อน ตั้งครรภ์	น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นมากเป็น ข้อบ่งชี้ได้ว่าคนท้องอาจมี ภาวะครรภ์เป็นพิษ, เบาหวาน หรือกินอาหารพวกแป้งและ น้ำตาลมากเกินไป
	(N = 184)	(N = 129)	(N = 100)
แหล่งบุคคล			
ตนเอง	-	-	-
สามี	0.5	-	1.0
มารดา	3.8	1.6	-
ญาติ	3.8	3.9	5.0
เพื่อนบ้าน	4.9	5.4	8.0
เพื่อนที่ทำงาน	1.6	2.3	4.0
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	32.1	54.3	57.0
นักศึกษาระดับอาชีวศึกษา	19.0	6.2	7.0
อาสาสมัครสาธารณสุข	0.5	-	1.0
ครู/อาจารย์	9.8	4.7	5.0
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล			
แผ่นพับ	1.1	1.6	2.0
หนังสือ	17.9	10.1	10.0
สมุดสุขภาพ	-	4.7	-
ป้ายนิเทศ	1.6	2.3	-
โทรทัศน์	3.3	2.3	-
วิทยุ	-	0.8	-

สุขภาพของการกินนม ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทราบเรื่องสุขภาพของการกินนมจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหมด 15 แหล่ง เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า

. เด็กจะเริ่มดื่มนมเมื่อท้องได้ประมาณ 4-5 เดือน กลุ่มตัวอย่างทราบจาก ตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 23.6) โดยอธิบายแหล่งข้อมูลตนเองดังตัวอย่างคำตอบนี้

"เคยได้ยินว่าถ้าท้องแล้วเด็กจะดื่มนม ก็คอยสังเกตตัวเองดูเรื่อย ๆ พอได้ 4 เดือน ลูกก็ดื่มนมก็รู้ว่าลูกจะดื่มนมประมาณนี้" และ

"ตอนมาฝากท้องวันแรก เขายกมาให้ดูบอกว่าลูกดื่มนมเมื่อไร แล้วให้มาบอกหมอก็คอยสังเกต พอ 5 เดือนมันก็ดื่มนมเองเลยมั้" เป็นต้น

และรองลงมาทราบจาก เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 20.8)

. แม้ต้องคอยสังเกตว่าลูกดื่มนมหรือไม่หรือดื่มนมอย่างไร เพราะการดื่มนมแสดงว่าลูกยังมีชีวิตอยู่ กลุ่มตัวอย่างทราบจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด (ร้อยละ 46.7) และรองลงมาทราบจาก นักศึกษาพยาบาล (ร้อยละ 16.5)

. เมื่อฝากท้องจะได้ตรวจการดื่มนมและฟังเสียงหัวใจของลูกในท้อง และ . เมื่อฝากท้องขณะท้องแก่จะได้ตรวจท้องขนาดทารก ทั้ง 2 ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างทราบจากตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 64.6 และ 63.8 ตามลำดับ) โดยอธิบายแหล่งข้อมูลดังตัวอย่างคำตอบนี้

"ไม่รู้เลยว่ามาฝากท้องนี้หมอตรวจอะไรบ้าง แต่บางครั้งเขาจะบอกเด็กดิ้นดี หัวใจลูกเต้นปกติ เด็กตัวโต ก็คิดเอาเองว่าหมอมองตรวจให้เรา"

"หมอเขาบอกว่าลูกตัวเล็กนะ จำประจำเดือนผิดหรือเปล่า ถึงได้รู้ว่าหมอเขาตรวจขนาดลูกด้วย" และ

"ได้ยินนักศึกษาเขาคุยกันว่า ฟังหัวใจเด็กไม่ได้ยิน ก็เลยรู้ว่าเขาฟังหัวใจลูกให้ด้วย" เป็นต้น

และรองลงมาทราบจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 15.4 และ 19.1 ตามลำดับ)

รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเรื่องสุขภาพของการกในครรภ์

แหล่งข้อมูล	สุขภาพของการกในครรภ์			
	เด็กจะเริ่มคืบเมื่อท้องได้ ประมาณ 4-5 เดือน	แม่ต้องคอยสังเกตการ คืบของลูกว่าคืบหรือไม่ หรือคืบน้อยลง เพราะ การคืบแสดงว่าลูกยังมี ชีวิตอยู่	เมื่อมาฝากท้อง จะได้รับการตรวจ การคืบและฟังเสียง หัวใจของเด็กในท้อง	เมื่อฝากท้องจะ ท้องแก่จะได้รับ การตรวจท้องเพื่อ ดูขนาดทารก
	(N = 356)	(N = 291)	(N = 246)	(N = 94)
แหล่งบุคคล				
ตนเอง	23.6	1.0	64.6	63.8
สามี	-	0.7	-	-
มารดา	10.4	5.8	-	-
ญาติ	12.1	7.2	1.6	1.1
เพื่อนบ้าน	20.8	8.9	2.4	1.1
เพื่อนที่ทำงาน	6.7	4.5	1.6	2.1
สตรีที่มาฝากครรภ์	-	0.3	-	-
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	15.2	46.7	15.4	19.1
นักศึกษาพยาบาล	3.7	16.5	5.3	8.5
ครู/อาจารย์	1.4	1.0	1.2	3.2
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล				
แผ่นพับ	1.1	1.0	-	1.1
หนังสือ	3.9	3.1	1.6	-
สมุดสุขภาพ	0.3	2.4	4.5	-
ป้ายนิเทศ	0.3	0.7	-	-
โทรทัศน์	0.6	-	1.6	-

การเตรียมเต้านมและหัวนม ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหมด 15 แหล่ง เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า

.หลังท้องได้ 3 เดือนไปแล้วเต้านมจะขยายเตรียมสร้างน้ำนมไว้ให้ลูก กลุ่มตัวอย่างทราบจากแหล่ง ตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 39.4) โดยอธิบายแหล่งข้อมูลตนเองดังตัวอย่างคำตอบนี้

"นมจะใหญ่ขึ้น ใส่เสื้อชั้นในเค็มไม่ได้ ยิ่งช่วงท้องแก่เวลาบีบหัวนมจะมีน้ำนมไหลออกมาด้วย"

"รู้ตัวเองตั้งแต่ตั้งท้อง นมจะคัดแล้วใหญ่ขึ้น"

และรองลงมาทราบจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 17.3)

.แม้ที่หัวนมผิดปกติเช่น สั้น แบน บอด บวม ถ้าได้รับการแก้ไขตั้งแต่ตั้งท้องจะสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ กลุ่มตัวอย่างทราบจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด (ร้อยละ 6.6) และรองลงมาทราบจากนักศึกษาพยาบาล (ร้อยละ 31.1)

.เมื่อมาฝากท้องจะได้ตรวจเต้านม หัวนมว่าผิดปกติหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างทราบจากแหล่งตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 80.1) โดยอธิบายแหล่งข้อมูลตนเอง ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"หมอที่เขาตรวจเขาขอคูนมแล้วเขาบอกว่าหัวนม เต้านมปกติ ก็คิดเองว่าเขาคงตรวจให้คนที่ท้องทุกคนว่ามีผิดปกติ"

"ท้องที่แล้วก็ได้ตรวจ ท้องนี้ก็ได้ตรวจ ก็เลยมารู้ว่าเขาต้องตรวจทุกครั้งที่มาฝากท้อง"

และรองลงมาทราบจาก นักศึกษาพยาบาล (ร้อยละ 6.3)

รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเรื่องการเตรียม
ด้านนมและหัวนม

แหล่งข้อมูล	การเตรียมด้านนมและหัวนม		
	หลังท้องได้ 3 เดือนไป แล้วได้งานจะทราบเตรียม สร้างนมให้ลูก (N = 249)	แม่ที่หัวนมผิดปกติ เช่น สั้น แบน บอด บุ่ม ถ้าได้รับการ แก้ไขตั้งแต่ท้องจะสามารถ เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ (N = 213)	เมื่อมาฝากท้องจะได้รับ การตรวจด้านนมและหัวนม ว่าผิดปกติหรือไม่ (N = 206)
แหล่งบุคคล			
ตนเอง	39.4	-	80.1
มารดา	4.8	7.0	-
ญาติ	4.4	4.7	0.5
เพื่อนบ้าน	10.0	4.7	3.9
เพื่อนที่ทำงาน	2.0	1.9	2.9
สตรีที่มาฝากครรภ์	-	0.5	-
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	17.3	36.6	2.4
นักศึกษาพยาบาล	11.2	31.5	6.3
อาสาสมัครสาธารณสุข	0.4	0.5	-
ครู/อาจารย์	2.8	1.9	1.5
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล			
แผ่นพับ	0.8	6.1	-
หนังสือ	6.4	2.8	1.5
สมุดสุขภาพ	-	0.9	-
ป้ายนิเทศ	-	0.5	-
โทรทัศน์	0.4	0.5	1.0

ความไม่สุขสบายจากการตั้งครรภ์ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหมด 12 แหล่ง เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า

. หลังท้องได้ 3 เดือนไปแล้ว ท้องจะโตเร็ว จะทำให้ผิวหนังแตก ลาย และคัน กลุ่มตัวอย่างทราบจาก เพื่อนบ้านมากที่สุด (ร้อยละ 33.0) รองลงมาทราบจาก ตนเอง (ร้อยละ 18.3) โดยอธิบายถึงแหล่งข้อมูลตนเอง ดังตัวอย่างคำตอบต่อไปนี้

"ท้องมาลาย คัน ตอนช่วงที่ท้องคนแรกนี่เอง ก็คิดว่าเป็นกับเราท้อง"

"พอท้องได้ 4 เดือน ท้องจะโตเร็ว เริ่มคันท้อง ตอนนั้นก็ท้องลาย ไม่ได้ถามคนอื่น หรือคิดว่า เป็นกับท้องเราโตขึ้น"

และ "เคยได้ยินเขาพูดเหมือนกันก็ไม่เชื่อหรอก จนตัวเองเป็นถึงได้รู้" เป็นต้น

. เมื่อฝากท้องจะได้รับคำแนะนำเพื่อลดความไม่สุขสบายต่าง ๆ (เช่น การปวดหลัง, คันท้อง, เท้าบวม, ริดสีดวงทวาร) จากการตั้งท้อง กลุ่มตัวอย่างทราบจากตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 84.1) โดยอธิบายถึงแหล่งข้อมูลตนเองดังตัวอย่างคำตอบนี้

"หมอเขาบอกว่าขาบวม ให้นอนยกขาสูงไว้ ก็รู้เองว่าถ้าฝากท้องเขาก็จะแนะนำ"

"พอมมาฝากท้อง เขาก็แนะนำเองว่าให้นอนพักเวลาปวดหลัง เราถึงได้รู้ว่ามาฝากท้องเขาก็จะบอกจะสอนให้"

และ "ก็คิดเองว่า ถ้าเป็นอะไร เราก็ต้องถามเขานะแหละเวลาไปฝากท้อง" เป็นต้น

รองลงมาทราบจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 4.4)

. การปวดหลังเกิดจากแรงถ่วงของน้ำหนักท้อง กลุ่มตัวอย่างทราบจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด (ร้อยละ 22.8) และรองลงมาทราบจาก ตนเอง (ร้อยละ 17.4) โดยอธิบายถึงแหล่งข้อมูลตนเองดังตัวอย่างคำตอบนี้

"รู้เองพอท้องใหญ่ขึ้น หลังจะแอ่นมากแล้วปวดหลัง"

และ "เพิ่งจะมาปวดหลัง ปวดเอวตอนท้องนี้เอง พอนอนก็หาย ก็คิดเองว่าเป็นเพราะท้องใหญ่" เป็นต้น

. ท้องที่โตขึ้นเร็ว ๆ ทำให้เลือดไหลเวียนกลับไม่ดี เกิดเส้นเลือดขอดและริดสีดวงทวารได้ กลุ่มตัวอย่างทราบจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด (ร้อยละ 26.9) และรองลงมาทราบจาก เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 17.3)

รายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเรื่องความไม่พึงพอใจจากการตั้งครรภ์

แหล่งข้อมูล	ความไม่พึงพอใจจากการตั้งครรภ์			
	หลังท้องได้ 3 เดือนไป แล้ว ท้องจะโตเร็ว แตก ง่ายและคัน	เมื่อฝากท้องจะได้รับ คำแนะนำในการปฏิบัติ ตัวเพื่อลดความไม่สุข สบายต่าง ๆ จากการ ตั้งครรภ์	การปวดหลังเกิด จากแรงดันของ น้ำหนักท้อง	ท้องที่โตขึ้นเร็ว ทำให้เลือดไหลเวียน กลับไม่ดีเกิดผื่นผิวหนัง ช้ำและโรคผิวหนังต่าง ได้
	(N = 345)	(N = 113)	(N = 92)	(N = 52)
แหล่งบุคคล				
ตนเอง	18.3	84.1	17.4	11.5
สามี	0.6	-	1.1	-
มารดา	14.8	0.9	13.0	3.8
ญาติ	17.1	-	5.4	11.5
เพื่อนบ้าน	33.0	0.9	15.2	17.3
เพื่อนที่ทำงาน	8.7	4.4	6.5	-
สตรีที่มาฝากครรภ์	0.6	-	-	-
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	3.5	4.4	22.8	26.9
นักศึกษาพยาบาล	2.0	2.7	3.3	7.7
ครู/อาจารย์	0.6	1.8	5.4	3.8
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล				
หนังสือ	0.9	0.9	8.7	15.4
โทรทัศน์	-	1.1	1.9	-

พฤติกรรมการร่วมเพศระยะตั้งครรภ์ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหมด 15 แหล่ง เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า

. คนที่เคยแท้ง คลอดก่อนกำหนด หรือมีเลือดออกทางช่องคลอดต้องงดร่วมเพศ โดยเฉพาะในระยะ 3 เดือนสุดท้ายของการท้อง เพื่อป้องกันการแท้งหรือคลอดก่อนกำหนด กลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด (ร้อยละ 27.1) รองลงมาทราบจากป้าสนิท (ร้อยละ 17.6)

. คนท้องไม่จำเป็นต้องงดร่วมเพศทุกคน กลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด (ร้อยละ 30.7) รองลงมาทราบจาก เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 15.1)

. เมื่อฝากท้องจะได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติขณะร่วมเพศที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลจาก ตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 81.7) โดยอธิบายแหล่งข้อมูลตนเอง ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"หมอเคยบอกให้งดร่วมกับแฟนช่วงนี้ ก็คิดเองว่ามาฝากท้องก็ดี ถ้าอย่างงั้นไม่รู้แน่เลย"

"เห็นคิดเรื่องการร่วมเพศไว้ที่กระดานข้างหน้า ก็คิดเองว่าถ้าไม่ได้มาฝากท้องก็คงจะไม่ร่วมกับสามีเลย"

"ก็คิดกังวลเรื่องนี้อยู่ว่าจะร่วมได้มั้ย พอมาฝากท้องได้อ่านที่ติดข้างหน้าก็ถึงรู้" และรองลงมาทราบจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 6.7)

รายละเอียดดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเรื่อง
พฤติกรรมความร่วมมือระหว่างองค์กร

แหล่งข้อมูล	พฤติกรรมความร่วมมือระหว่างองค์กร		
	คนที่เคยแจ้ง คลอดก่อน กำหนดหรือมีเลือดออกทาง ช่องคลอด ต้องงดร่วมเพศ โดยเฉพาะระยะ 3 เดือน สุดท้ายของการท้องเพื่อป้อง กันการแท้งหรือคลอดก่อน กำหนด (N = 170)	คนที่ยังไม่จำเป็นต้อง งดร่วมเพศทุกคน (N = 116)	เมื่อฝากท้องจะได้รับคำ แนะนำในการปฏิบัติตัว ขณะร่วมเพศที่เหมาะสม (N = 104)
แหล่งบุคคล			
ตนเอง	1.2	-	81.7
สามี	-	1.2	1.0
มารดา	2.9	1.8	-
ญาติ	5.3	5.4	1.9
เพื่อนบ้าน	6.5	15.1	1.9
เพื่อนที่ทำงาน	2.4	3.6	-
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	27.1	30.7	6.7
นักศึกษาพยาบาล	12.4	14.5	3.8
อาสาสมัครสาธารณสุข	1.8	1.2	1.0
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล			
แผ่นพับ	6.5	3.6	-
หนังสือ	13.5	13.3	1.0
สมุดสุขภาพ	2.4	0.6	-
ป้ายนิเทศ	17.6	8.4	-
โทรทัศน์	0.6	-	-
วิทยุ	-	-	1.0

การติดต่อโรคจากมารดาสู่ทารก ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหมด 16 แหล่ง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้คือ .โรคบางอย่างจากแม่อาจติดต่อหรือถ่ายทอดไปสู่ลูกในขณะท้อง ทำให้ลูกติดเชื้อพิการหรือตายได้, .เมื่อมาฝากท้องจะได้รับ การตรวจเลือดหาเชื้อซิฟิลิส, คีบอีกเสบชนิดบี, เอคส์, .เมื่อมาฝากท้องจะได้รับการตรวจ น้ำตาลในปัสสาวะเพื่อว่าเป็นโรคเบาหวานหรือไม่ และ .แม้ว่าจะเคยตรวจเลือดหรือปัสสาวะ แล้วพบว่าปกติ แต่ท่านต้องมีโอกาสที่จะเกิดโรคซิฟิลิส, คีบอีกเสบชนิดบี เอคส์ หรือเบาหวาน ได้ง่าย หมอจะให้ตรวจยืนยันความปกติในระยะ 3 เดือนก่อนคลอดอีกครั้ง กลุ่มตัวอย่างทราบ ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด (ร้อยละ 32.1, 53.8, 64.0 และ 65.5 ตาม ลำดับ) และรองลงมาทราบจาก โทรทัศน์(ร้อยละ 17.1), โทรทัศน์(ร้อยละ 69.9), ครู/อาจารย์(ร้อยละ 8.0) และเพื่อนที่ทำงาน(ร้อยละ 10.3)ตามลำดับ

รายละเอียดดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเรื่องการติดต่อดีจากมารดาสู่ทารก

แหล่งข้อมูล	การติดต่อโรคจากมารดาสู่ทารก			
	โรคทางอ้อมจากแม่หรือ ติดต่อหรืออ้อมออกไปสู่ลูก ในขณะที่ยัง สังก่อนคลอด หรือตายได้	เมื่อมาฝากท้องจะได้ รับการตรวจเลือดหา เชื้อซิฟิลิส, ตับอักเสบ ชนิดบี, เอชไอวี	เมื่อมาฝากท้องจะได้ รับการตรวจน้ำคาว ใสหรือสวามะเพื่อตรวจ เป็นโรคเบาหวาน หรือไม่	เมื่อจะคลอดตรวจเลือด หรือบีบสวามะแล้วพบว่าปกติ แต่ถ้าคนท้องนั้นโอกาสที่จะ เกิดโรคซิฟิลิส, ตับอักเสบ ชนิดบี, เอชไอวีหรือเบาหวาน ได้ง่าย หมอจะให้ทราบ ถึงอันตรายที่เกิดในระยะ 3 เดือนก่อนคลอดอีกครั้ง
	(N = 287)	(N = 130)	(N = 75)	(N = 29)
แหล่งบุคคล				
สามี	0.3	0.8	-	-
มารดา	1.0	-	1.3	-
ญาติ	3.1	4.6	5.3	3.4
เพื่อนบ้าน	12.2	6.2	4.0	3.4
เพื่อนที่ทำงาน	4.5	4.6	1.3	10.3
สตรีที่มาฝากครรภ์	-	0.8	1.3	3.4
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	32.1	53.8	64.0	65.5
นักศึกษาพยาบาล	1.0	6.2	5.3	3.4
อาสาสมัครสาธารณสุข	-	-	1.3	-
ครู/อาจารย์	3.5	4.6	8.0	6.9
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล				
แผ่นพับ	1.4	-	-	-
หนังสือ	13.2	3.8	5.3	3.4
สมุดสุขภาพ	-	5.4	1.3	-
ป้ายนิเทศ	0.3	0.8	-	-
โทรทัศน์	17.1	6.9	1.3	-
วิทยุ	0.7	1.5	-	-

ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหมด 14 แหล่ง โดยกลุ่มตัวอย่างทราบจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุข มากที่สุดในทุกข้อมูล และรองลงมานี้จะทราบจากแหล่งที่ต่างกันไปตามคือ

. การฝากท้องจะทำให้ได้รับการรักษาทันทีถ้ามีโรคแทรกซ้อนหรือมีความผิดปกติของท้อง กลุ่มตัวอย่างทราบจากนักศึกษาพยาบาล (ร้อยละ 10.4)

. ขณะท้องจะเกิดการอักเสบของทางเดินปัสสาวะได้ง่ายจึงไม่ควรกลั้นปัสสาวะ กลุ่มตัวอย่างทราบจาก เพื่อนบ้าน และนักศึกษาพยาบาล (ร้อยละ 11.7)

. การปัสสาวะแสบขัดร่วมกับมีไข้แสดงว่าทางเดินปัสสาวะอักเสบ กลุ่มตัวอย่างทราบจาก เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 10.0)

. เมื่อฝากท้องจะได้รับการตรวจเลือดเพื่อดูภาวะเลือดจาง กลุ่มตัวอย่างทราบจาก สมุดสุขภาพ (ร้อยละ 11.8)

. การวัดความดันเลือดเพื่อดูว่าความดันเลือดสูงหรือไม่ จะช่วยบอกได้ว่ามีภาวะครรภ์เป็นพิษหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างทราบจาก ญาติ ครู/อาจารย์ และหนังสือ (ร้อยละ 9.5)

ในส่วนข้อมูล . เลือดจางขณะท้องอาจทำให้เด็กในท้องโตช้าหรือคลอดก่อนกำหนดได้, . การบวมทั้งตัวเป็นอาการหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่ามีภาวะครรภ์เป็นพิษ, . ภาวะครรภ์เป็นพิษ อาจทำให้คนท้องหรือเด็กแท้ง คลอดก่อนกำหนดหรือตายได้ และ . ทางเดินปัสสาวะอักเสบขณะท้อง อาจทำให้คลอดก่อนกำหนดได้นั้น กลุ่มตัวอย่างทราบจาก หนังสือ (ร้อยละ 18.0, 24.3, 29.7 และ 22.2 ตามลำดับ)

และข้อมูล . เมื่อมาฝากท้องจะได้รับการตรวจปัสสาวะ เพื่อดูภาวะทางเดินปัสสาวะอักเสบ, . การตรวจปัสสาวะหาไข่ขาวขณะฝากท้องจะช่วยบอกได้ว่ามีภาวะครรภ์เป็นพิษหรือไม่, . ในระยะ 3 เดือนก่อนคลอด สามารถวัดความดันเลือดเพื่อทำนายว่าถ้าตั้งท้องต่อไปจะมีภาวะครรภ์เป็นพิษหรือไม่ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทราบจาก ครู/อาจารย์ (ร้อยละ 16.7, 16.7 และ 20 ตามลำดับ)

รายละเอียดดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเรื่องภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์

แหล่งข้อมูล	ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์			
	เมื่อฝากท้องจะทำให้ได้ รับการรักษาก่อนที่กำเนิดโรค แทรกซ้อนหรือมีความผิดปกติ เกิดขึ้นก่อน (N = 212)	ขณะที่ท้องจะเกิดการ อักเสบของทางเดิน ปัสสาวะได้ง่ายหรือไม่ การกลั้นปัสสาวะ (N = 145)	การมีสภาวะผสม ติดต่อกับมีไข่เป็น ข้อบกพร่องทางเดิน ปัสสาวะอักเสบ (N = 70)	เมื่อฝากท้องจะได้รับ การตรวจเลือดเพื่อดู ภาวะของเลือดจริง (N = 68)
แหล่งบุคคล				
ตนเอง	3.8	-	-	-
สามี	0.9	0.7	-	1.5
มารดา	2.4	6.2	2.9	-
ญาติ	3.3	2.8	-	4.4
เพื่อนบ้าน	9.0	11.7	10.0	4.4
เพื่อนที่ทำงาน	5.7	11.0	5.7	1.5
สตรีที่มาฝากครรภ์	-	-	-	-
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	56.1	44.8	61.4	66.2
นักศึกษาพยาบาล	10.4	11.7	8.6	4.4
อาสาสมัครสาธารณสุข	0.5	0.7	-	-
ครู/อาจารย์	1.4	2.8	4.3	5.9
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล				
แผ่นพับ	-	-	-	-
หนังสือ	4.2	7.6	5.7	-
สมุดสุขภาพ	2.4	-	1.4	11.8

ตารางที่ 12 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเรื่องภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์			
	เลือดจางขณะท้องอาาทำให้ เด็กในท้องเสียชีวิต ก่อนกำหนดได้	การบาดเจ็บตัวเป็น อาการหนึ่งแสดงให้ เห็นว่าภาวะครรภ์ เป็นพิษ	ภาวะครรภ์เป็นพิษ อาาทำให้เด็กแท้ง คลอดก่อนกำหนด หรือตายได้	การวัดความดันเลือด เชื่อกว่าความดันเลือด สูงหรือไม่ช่วยบอก ได้ว่าภาวะครรภ์เป็น พิษหรือไม่
	(N = 50)	(N = 37)	(N = 37)	(N = 21)
แหล่งบุคคล				
ตนเอง	-	-	-	-
สามี	-	-	-	-
มารดา	2.0	2.7	-	-
ญาติ	4.0	16.2	5.4	9.5
เพื่อนบ้าน	6.0	8.1	16.2	-
เพื่อนที่ทำงาน	4.0	5.4	2.7	-
สตรีที่มาฝากครรภ์	-	5.4	-	-
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	56.0	18.9	35.1	71.4
นักศึกษาพยาบาล	4.0	-	2.7	-
อาสาสมัครสาธารณสุข	-	2.7	2.7	-
ครู/อาจารย์	6.0	5.4	5.4	9.5
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล				
แผ่นพับ	-	2.7	-	-
หนังสือ	18.0	24.3	29.7	9.5
สมุดสุขภาพ	-	8.1	-	-

ตารางที่ 12 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเรื่องภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์			
	ทางเดินปัสสาวะอักเสบ	เมื่อมาฝากท้องจะได้รับ	การตรวจปัสสาวะ	ในระยะ 3 เดือนก่อน
	ขณะท้องอาจทำให้คลอดก่อนกำหนดได้	การตรวจปัสสาวะเพื่อดูภาวะทางเดินปัสสาวะอักเสบ	ของใช้ขาวสะอาดมากก็อาจจะรอบคอบได้ว่ามีภาวะครรภ์เป็นพิษหรือไม่	ลดความสามารถและความตื่นตัวเพื่อทำนายว่าถ้าถึงท้องคัสไปจะมีภาวะครรภ์เป็นพิษหรือไม่
	(N = 18)	(N = 18)	(N = 12)	(N = 5)
แหล่งบุคคล				
ตนเอง	-	-	-	-
สามี	-	-	-	-
มารดา	-	-	-	-
ญาติ	16.7	-	-	-
เพื่อนบ้าน	5.6	-	-	-
เพื่อนที่ทำงาน	-	-	-	-
สตรีที่มาฝากครรภ์	-	-	-	-
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	27.8	83.3	75.0	80.0
นักศึกษาพยาบาล	16.7	-	-	-
ครู/อาจารย์	11.1	16.7	16.7	20.0
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล				
แผ่นพับ	-	-	-	-
หนังสือ	22.2	-	8.3	-
สมุดสุขภาพ	-	-	-	-

การคลอด ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหมด 13 แหล่ง เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า

. เมื่อฝากท้องจะทำให้รู้กำหนดวันคลอด กลุ่มตัวอย่างจะทราบจาก ตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 71.9) โดยอธิบายแหล่งตนเอง ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"มาฝากท้องครั้งแรกเขาก็ถามประจำเดือนครั้งสุดท้าย แล้วเขาก็บอกว่าจะคลอดวันนั้นวันนั้นะ ถึงได้รู้เองว่าเวลาฝากท้องเขาจะคะเนวันคลอดให้"

"คนที่มาฝากท้องวันแรกทุกคนก็เห็นเขาซักประวัติ แล้วบอกวันที่จะคลอดก็รู้เองว่าเวลามาฝากท้อง เขาต้องบอกกับทุกคน"

"ท้องที่แล้วมาฝากท้องเขาก็บอก มาฝากท้องนี้เขาก็บอก ก็เลยมารู้ว่าถ้าฝากท้องเขาจะต้องบอกกำหนดวันคลอด" เป็นต้น

รองลงมาทราบจาก เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 11.3)

. เมื่อฝากท้องขณะท้องแก่จะได้รับการตรวจท้องเพื่อดูว่าเด็กเอาหัวลงหรือยัง กลุ่มตัวอย่างจะทราบจาก ตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 76.7) โดยอธิบายแหล่งตนเอง ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"เวลาหมอตรวจเสร็จ เขาก็พูดเองว่า เด็กเอาหัวลงแล้วนะ ก็คิดว่าเขาคงตรวจให้เรา"

"ได้ยินหมอเขากล่าวกันว่า หัวลงหรือยัง ก็คิดเองว่าเขาต้องตรวจให้" เป็นต้น

รองลงมาทราบจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ร้อยละ 12.4)

และในส่วน . เมื่อท้องแก่เข้าเดือนสุดท้ายทราบจะเอาหัวลงช่องเชิงกรานท้องจึงลด, วันที่หมอกำหนดคลอดไว้ 2 สัปดาห์ และ . การเจ็บท้องคลอดไม่ควรเร็วกว่าวันที่หมอกำหนดไว้เกิน 3 สัปดาห์ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้กลุ่มตัวอย่างจะทราบจาก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด (ร้อยละ 27.9, 41.9, 55.9 และ 55.6 ตามลำดับ) และรองลงมาทราบจากเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 21.9), เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 17.4), นักศึกษาพยาบาล (ร้อยละ 16.2) และนักศึกษานิติศาสตร์ (ร้อยละ 17.8) ตามลำดับ

รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเรื่องการคลอด

แหล่งข้อมูล	การคลอด		
	เมื่อฝากท้องจะทำให้รู้ กำหนดวันประมาณคลอด (N = 335)	เมื่อท้องแก่เข้าเดือนสุดท้าย การกะเอาหัวลงช่องเชิง กรานท้องจึงลด (N = 219)	เมื่อฝากท้องระยะท้องแก่จะ ได้รับการตรวจท้องเพื่อดูว่า เด็กเอาหัวลงหรือยัง (N = 129)
แหล่งบุคคล			
ตนเอง	71.9	1.8	76.7
มารดา	2.1	17.4	1.6
ญาติ	5.4	18.3	2.3
เพื่อนบ้าน	11.3	21.9	0.8
เพื่อนที่ทำงาน	3.0	5.0	-
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	3.3	27.9	12.4
นักศึกษาพยาบาล	-	3.2	1.6
อาสาสมัครสาธารณสุข	-	0.5	-
ครู/อาจารย์	1.5	1.8	2.3
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล			
แผ่นพับ	-	0.5	0.8
หนังสือ	0.9	1.4	-
สมุดสุขภาพ	0.6	-	1.6
โทรทัศน์	-	0.5	-

ตารางที่ 13 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามแหล่งข้อมูลและข้อมูลในเรื่องการคลอด
(ต่อ)

แหล่งข้อมูล	การคลอด		
	การฝากท้องจะทำให้หมอ รู้ว่าควรจะให้คลอดด้วย วิธีใด (N = 86)	ระยะเวลาการตั้งครรภ์ต้อง ไม่เกินวันที่หมอกำหนดไว้ 2 สัปดาห์ (N = 68)	การเจ็บท้องคลอดไม่ควร เร็วกว่าวันที่หมอกำหนดไว้ เกิน 3 สัปดาห์ (N = 45)
แหล่งบุคคล			
ตนเอง	12.8	5.9	-
มารดา	1.2	1.5	2.2
ญาติ	10.5	2.9	4.4
เพื่อนบ้าน	17.4	5.9	6.7
เพื่อนที่ทำงาน	5.8	2.9	-
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	41.9	55.9	55.6
นักศึกษาพยาบาล	1.2	16.2	17.8
อาสาสมัครสาธารณสุข	2.3	-	-
ครู/อาจารย์	3.5	4.4	4.4
แหล่งที่ไม่ใช่บุคคล			
แผ่นพับ	-	-	-
หนังสือ	1.2	4.4	8.9
สมุดสุขภาพ	-	-	-
โทรทัศน์	2.3	-	-

4.1.2.3 สถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูล

จากกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ นั้น เมื่อถามถึงสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูล พบว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละข้อมูล ซึ่งสามารถจัดเนื้อหาคำตอบได้ทั้งหมด 12 สถานการณ์ โดยแบ่งเป็น 2 พวกใหญ่ ๆ คือ

สถานการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างตั้งใจหาข้อมูล ได้แก่

1) เมื่อออกรู้ : เมื่อกลุ่มตัวอย่างตั้งครรภ์จึงหาข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ของตนเอง ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"ออกรู้ว่าเมื่อตั้งท้องแล้วจะกินอะไรได้บ้าง"

"ออกรู้ว่าเมื่อท้องแล้วตัวเราจะเป็นอย่างไร ก็หาหนังสืออ่าน"

และ "ออกรู้ว่าเราจะเลือกไปทำอะไร จึงถามเจ้าหน้าที่" เป็นต้น

2) เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ : กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่ามีความผิดปกติ ซึ่งจะเป็นจริงหรือไม่ก็ตาม แล้วจึงหาข้อมูล ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"ประจำเดือนขาดไปก็สงสัยว่าเลือดค้างเลขตามเพื่อน"

"ถามหมอเอาเพราะเวลาปีศาจจะแสบ"

และ "พอตั้งท้องแล้วมึนหัวขึ้นแล้วคิด สงสัยว่าจะเป็นอะไรหรือเปล่าก็เลขตามเขา" เป็นต้น

3) เตรียมตัวที่จะมีบุตร : กลุ่มตัวอย่างตั้งใจหาข้อมูลตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ที่จะเกิดขึ้น

สถานการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างไม่ตั้งใจหาข้อมูล ได้แก่

1) ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก : ผู้อื่นประเมินกลุ่มตัวอย่างว่ามีอาการผิดปกติ หรือสิ่งที่ปฏิบัตินั้นไม่ถูกต้องซึ่งจะเป็นจริงหรือไม่ก็ตาม จึงให้ข้อมูลแก่กลุ่มตัวอย่าง ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"ตอนนั้นยังไม่ฝากท้อง เขาก็บอกว่าให้ไปฝากท้องซะจะได้รู้ว่ามีโรคอะไรที่จะติดไปหาลูกมื่อ"

"เขาน้ำหนักขึ้นมากเกินไปให้ลดพวกข้าวกับของหวาน"

และ "ท้องแรก ๆ กินอะไรไม่ได้เลย เขาเลยบอกให้ไปหาหมอได้แล้ว" เป็นต้น

2) เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น : กลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลจากการได้เห็นหรือได้ยินเหตุการณ์ที่ผู้อื่นประสบ ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"เพื่อนบ้านเขาเปิดให้ดูท้องลายจริง ๆ"

"พี่สาวท้องน้ำหนักขึ้นน้อยประมาณ 10 กิโล พอคลอดลูกหนักไม่พอ 3 กิโลเลย"

และ "เพื่อนประจำเดือนขาดไปหลายเดือนแต่ก็ไม่ท้อง" เป็นต้น

3) ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอก : เมื่อกลุ่มตัวอย่างดำเนินชีวิตประจำวันไปตามปกติ และไม่อยู่ในขั้นตอนของการรับบริการฝากครรภ์ เมื่อผู้อื่นเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างตั้งครรภ์จึงเล่าข้อมูลให้ฟัง ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"นั่งทำงานไปก็คุยกันไป เขาก็เล่าให้ฟังเองว่าพอท้องต้องกินอย่างนั้นนะ"

"เวลาเขาไปฝากท้องมาเขาก็จะกลับมาเล่าว่าได้ตรวจอะไรบ้าง เพราะเขาเห็นเราท้องใหม่"

และ "พอท้องแม่กับออกเลขว่า มีคันท้อง คัดนมอย่าไปเกา" เป็นต้น

4) เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้น : กลุ่มตัวอย่างนำข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับการตั้งครรภ์นั้นมาประมวลวิเคราะห์ด้วยตนเอง จึงทำให้ทราบข้อมูลนั้น ๆ ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"ปกติประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมออยู่แล้ว พอประจำเดือนขาดไปจึงไม่แน่ใจหรอกว่าท้อง"

"หมอเขาบอกว่าหัวใจลูกเต้นปกติ เด็กก็คืบคืบ ก็เลยคิดเองว่าหมอเขาคงตรวจให้เรา"

และ "หมอเขาเคยบอกว่าจะนอนกับแฟนได้ ก็คิดเองว่าถ้าไม่ได้มาฝากท้องก็คงจะมาร่วมเพศกับแฟนจนกว่าจะคลอด" เป็นต้น

5) เคยเรียนเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ : กลุ่มตัวอย่างเคยเรียนเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ตามหลักสูตรของโรงเรียน วิชาดุษฎี หรือมหาวิทยาลัย

6) บังเอิญ : กลุ่มตัวอย่างตั้งใจจะทำกิจกรรมอย่างหนึ่งแล้วทำให้ได้ข้อมูลโดยไม่ตั้งใจ ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"อ่านหนังสือคารา แล้วเขามีคนเขียนไปถามเรื่องร่วมเพศถึงรู้"

"คุณแม่แม่เขาเป็นเอดส์ พอคลอดออกมาลูกก็เป็นด้วย"

และ "มาเป็นเพื่อนพี่สาวฝากท้องตั้งนานแล้วได้ยินนักเรียนพยาบาลเขาสอนคนท้องว่าให้กินพวกเนื้อ นม ไข่มากขึ้น" เป็นต้น

7) ขณะรอตรวจ : กลุ่มตัวอย่างรอหน้าห้องตรวจเพื่อฟังการเรียกชื่อเข้ารับการตรวจครรภ์

8) ขณะตรวจ : ขณะที่กลุ่มตัวอย่างได้รับการตรวจครรภ์ตามขั้นตอน เช่น การซักประวัติแล้วเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้บอกข้อมูล ดังตัวอย่างคำตอบนี้

"หมอจะบอกก่อนว่าจะตรวจดูว่าเด็กเอาหัวลงหรือยัง"

"หมอเขาบอกว่าเขาจะฟังเสียงหัวใจลูกนะ แล้วเขาก็ให้เราฟังด้วย"

และ "เขากล่าวว่าปวดหลังใหม่ แล้วเขาก็บอกว่าช่วงนี้อาจมีปวดหลังได้ เพราะหลังจะแอ่นรับน้ำหนักท้อง" เป็นต้น

9) ได้รับการอบรมขณะตั้งครรภ์ : เมื่อกลุ่มตัวอย่างตั้งครรภ์แล้วได้ถูกจัดให้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ที่สถานบริการฝากครรภ์, สถานที่ทำงาน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม โดยสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลนั้นจะแตกต่างกันไปตามข้อมูล ซึ่งจะได้นำเสนอจำแนกตามเรื่องของข้อมูลทั้งหมด 9 เรื่องดังนี้

การวินิจฉัยการตั้งครรภ์ ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลการวินิจฉัยการตั้งครรภ์นั้นมีทั้งหมด 9 สถานการณ์ ในส่วนข้อมูล .การฝากท้องครั้งแรกขณะตั้งครรภ์ยังไม่ถึง 3 เดือนนั้นจะได้ตรวจปีศาจว่าตั้งครรภ์จริงหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติมากที่สุด (ร้อยละ 82.3) รองลงมาทราบจากสถานการณ์บังเอิญ (ร้อยละ 4.9) และในข้อมูล .การขาดประจำเดือนเพียงอย่างเดียวไม่ทำให้แน่ใจได้ว่าตั้งครรภ์ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ที่ เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้นมากที่สุด (ร้อยละ 43.5) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ (ร้อยละ 22.4)

รายละเอียดดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องการวินิจฉัยการตั้งครรภ์

	การวินิจฉัยการตั้งครรภ์	
	การฝากท้องครั้งแรก ขณะที่ท้องยังไม่ถึง 3 เดือนจะได้รับการตรวจ ปัสสาวะว่าตั้งครรภ์จริง หรือไม่	การขาดประจำเดือนเพียง อย่างเดียวไม่ทำให้แน่ใจ ว่าตั้งครรภ์
สถานการณ์ขณะ ที่ได้รับข้อมูล	(N = 327)	(N = 299)
ตั้งใจหาข้อมูล		
- เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ	82.3	22.4
- เตรียมตัวที่จะมีบุตร	-	0.7
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล		
- ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก	0.9	0.7
- เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น	2.8	18.1
- เคยมีประสบการณ์หรือ ได้รับบริการนั้น	4.6	43.5
- เคยเรียนเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	3.7	5.0
- บังเอิญ	4.9	9.0
- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	0.9	0.7

ภาวะโภชนาการ ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลภาวะโภชนาการ นั้นมีทั้งหมด 12 สถานการณ์ เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า

ข้อมูลเหล่านี้ .หลังท้องได้ 3 เดือนไปแล้ว คนท้องต้องการอาหารที่มีประโยชน์และ มากพอที่จะเลี้ยงลูกในท้อง, .น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นน้อยเป็นร้อยละ 10-12 กิโลกรัม จากน้ำหนักก่อนตั้งท้อง, .น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นมากเป็นร้อยละ 20-25 กิโลกรัม คนท้องอาจมีภาวะครรภ์เป็นพิษ เบาหวานหรือกินอาหารพวกแป้ง น้ำตาลมากเกินไป กลุ่ม ตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ภาวะตรวจมากที่สุด (ร้อยละ 20.8, 28.4, 19.0, 27.1 และ 26.0 ตามลำดับ) รองลงมาทราบจาก สถานการณ์ภาวะโรคตรวจ (ร้อยละ 19.3), ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก (ร้อยละ 22.9), ภาวะโรคตรวจ (ร้อยละ 18.5), ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก (ร้อยละ 4.7), ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการ ตั้งครรภ์ (ร้อยละ 17.0) ตามลำดับ

ส่วนข้อมูล .เมื่อฝากท้องจะได้รับการชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบกับน้ำหนักที่เคยชั่งไว้ นั้น กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ที่ เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้นมากที่สุด (ร้อยละ 83.8) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก (ร้อยละ 7.9)

และ .คนที่แพ้ท้องมาก (คลื่นไส้อาเจียน) จนรับประทานอาหารไม่ได้จำเป็นต้อง ได้รับการรักษาจากหมอ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ เห็นตัวอย่างจากผู้อื่นมากที่สุด (ร้อยละ 32.9) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ภาวะตรวจ (ร้อยละ 12.8)

รายละเอียดดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องภาวะโภชนาการ

สถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูล	ภาวะโภชนาการ			
	หลังท้อง 3 เดือนไปแล้ว	เมื่อฝากท้องจะได้รับ	คนท้องมาก	น้ำหนักเพิ่มเร็วหรือช้า
	จนต้องงดอาหารที่มีประโยชน์และมากของจะ	การชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบ	(คลื่นไส้อาเจียน)	เป็นร้อยละของเด็ก
	เสี่ยงสูงในท้อง	เทียบกับน้ำหนักที่เคยชั่งไว้	ต้องได้รับการรักษาจากหมอ	ในท้องอาจโตช้า
	(N = 337)	(N = 328)	(N = 219)	(N = 201)
ตั้งใจหาข้อมูล				
- เมื่ออยากรู้	11.8	2.1	3.6	5.5
- เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ	0.3	-	1.4	1.5
- เตรียมตัวที่จะมีบุตร	1.5	-	-	0.5
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล				
- ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก	8.0	7.9	9.6	22.9
- ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอก	18.1	1.8	5.5	13.4
- เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น	0.6	-	32.9	0.5
- เคยมีประสบการณ์หรือได้รับการบริการนั้น	-	83.8	-	-
- เคยเรียนเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	4.2	1.2	1.4	3.5
- บังเอิญ	6.2	0.9	3.2	1.0
- ขณะตรวจ	19.3	1.5	2.7	10.0
- ขณะตรวจ	20.8	-	12.8	28.4
- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	9.8	0.6	3.2	11.9

ตารางที่ 15 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องภาวะโภชนาการ (ต่อ)

สถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูล	ภาวะโภชนาการ		
	แม่เป็นแหล่งอาหารเพียงแหล่งเดียวของลูกในท้องโดยผ่านทางรก	คลอดการตั้งครรภ์น้ำหนักควรเพิ่มประมาณ 10-12 กิโลกรัมจากน้ำหนักก่อนตั้งครรภ์	น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นมากเกินไปข้อบ่งชี้ได้ว่าคนท้องอาจมีภาวะครรภ์เป็นพิษ, เบาหวานหรือกินอาหารพวกแป้งและน้ำตาลมากเกินไป
	(N = 184)	(N = 129)	(N = 100)
ตั้งใจหาข้อมูล			
- เมื่อออกรู้	15.2	14.7	10.0
- เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ	0.5	-	3.0
- เตรียมตัวที่จะมีบุตร	2.2	1.6	-
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล			
- ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก	2.7	21.7	13.0
- ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอก	11.4	12.4	8.0
- เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น	-	-	7.0
- เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้น	-	-	-
- เคยเวียนเกี่ยวกับการตั้งครรภ์	9.8	4.7	5.0
- บังเอิญ	12.0	2.3	3.0
- อยากรอดู	18.5	7.0	8.0
- อยากรู้อยากเห็น	19.0	27.1	26.0
- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	8.7	8.5	17.0

สุขภาพของทารกในครรภ์ ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ขณะที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลสุขภาพของทารกในครรภ์นั้นมีทั้งหมด 12 สถานการณ์ เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า . เด็กจะเริ่มเดินเมื่อท้องได้ประมาณ 4-5 เดือน กลุ่มตัวอย่างจะทราบจากสถานการณ์ที่ ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอกมากที่สุด (ร้อยละ 25.8) รองลงมาทราบจากสถานการณ์เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้น (ร้อยละ 23.3)

. แม้ต้องคอยสังเกตการดิ้นของลูกว่าดิ้นหรือไม่ หรือดิ้นน้อยลงเพราะการดิ้นแสดงว่าลูกยังมีชีวิตอยู่ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจมากที่สุด (ร้อยละ 54.6) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ที่ ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอก (ร้อยละ 18.2)

และในส่วน . เมื่อมาฝากท้องจะได้รับการตรวจการดิ้นและฟังเสียงหัวใจเด็กของเด็กในท้อง และ . เมื่อมาฝากท้องขณะท้องแก่จะได้รับการตรวจท้องเพื่อขนาดทารกนั้น กลุ่มตัวอย่างทราบจาก สถานการณ์ที่เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้นมากที่สุด (ร้อยละ 64.6 และ 65.8 ตามลำดับ) และรองลงมาทราบจากสถานการณ์ขณะตรวจ (ร้อยละ 18.3 และ 24.5 ตามลำดับ)

รายละเอียดดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องสุขภาพของทารกในครรภ์

สถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูล	สุขภาพของทารกในครรภ์			
	ได้ทราบเมื่อท้องได้ประมาณ 4-5 เดือน	เมื่อต้องคลอดสิ่งเกิดการณ์ของลูกว่าดีหรือไม่หรือดีน้อยลงเพราะการค้นแสดงว่าลูกยังมีชีวิตอยู่	เมื่อมาฝากท้องจะได้รับการตรวจการเจ็บและฟังเสียงหัวใจของเด็กในท้อง	เมื่อฝากท้องขณะท้องแก่จะได้รับการตรวจท้องเพื่อดูขนาดทารก
	(N = 356)	(N = 291)	(N = 246)	(N = 94)
ตั้งใจหาข้อมูล				
- เมื่อออกรู้	10.7	6.9	7.3	3.2
- เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ	18.3	1.7	-	-
- เตรียมตัวที่จะมีบุตร	0.8	0.3	0.4	-
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล				
- ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก	1.1	0.7	1.6	1.1
- ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอก	25.8	18.2	2.8	1.1
- เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น	0.6	3.1	-	-
- เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้น	23.3	-	64.6	63.8
- เคยเรียนเกี่ยวกับการตั้งครรภ์	1.4	1.0	1.2	3.2
- บังเอิญ	2.5	2.1	1.2	-
- หมดตรวจ	2.8	6.9	1.2	-
- หมดตรวจ	10.4	54.6	18.3	24.5
- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	2.2	4.5	1.2	3.2

การเตรียมด้านมและห้วนม ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับ
ข้อมูลการเตรียมด้านมและห้วนมนั้นมีทั้งหมด 12 สถานการณ์ เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็น
ว่า

ในส่วนข้อมูล .หลังท้องได้ 3 เดือนไปแล้ว ด้านมจะชยาเตรียมสร้างน้ำนมไว้
ให้ลูกและ .เมื่อมาฝากท้องจะได้รับการตรวจด้านมและห้วนมว่าผิดปกติหรือไม่นั้น กลุ่ม
ตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ที่ เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้นมากที่สุด (ร้อยละ
39.4 และ 80.1 ตามลำดับ) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจ (ร้อยละ 15.3
และ 6.3 ตามลำดับ)

และ .แม้ที่ห้วนมผิดปกติ เช่น สั้น แบน บอด บุ่ม ถ้าได้รับการแก้ไขตั้งแต่ท้องจะ
สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจมากที่สุด
(ร้อยละ 27.2) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ขณะรอตรวจ (ร้อยละ 24.4)

รายละเอียดดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องการเตรียมเต้านมและหัวนม

สถานการณ์ขณะ ที่ได้รับข้อมูล	การเตรียมเต้านมและหัวนม		
	หลังท้องได้ 3 เดือน ไปแล้วเต้านมจะขยาย เตรียมสร้างน้ำนมไว้ ให้ลูก (N = 249)	แม้ที่หัวนมแม้ที่เต้านมผิดปกติ เช่น บอด บวม ถ้าได้รับการ แก้ไขตั้งแต่ตั้งท้องจะสามารถ เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ (N = 213)	เมื่อนาฬิกาท้องจะ ได้รับตรวจเต้านม และหัวนมว่าผิดปกติ หรือไม่ (N = 206)
ตั้งใจหาข้อมูล			
- เมื่อออกรู้	7.6	8.9	2.4
- เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ	4.0	-	2.4
- เตรียมตัวที่จะมีบุตร	0.8	-	-
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล			
- ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก	-	10.3	-
- ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์ จึงบอก	12.9	9.9	2.9
- เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น	1.2	6.6	-
- เคยมีประสบการณ์หรือ ได้รับบริการนั้น	39.4	-	80.1
- เคยเรียนเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	2.8	1.9	1.5
- บังเอิญ	2.0	1.9	1.5
- แวะตรวจ	10.8	24.4	1.9
- แวะตรวจ	15.3	27.2	6.3
- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	3.2	8.9	1.0

ความไม่สุขสบายจากการตั้งครก ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลความไม่สุขสบายจากการตั้งครกนั้นมีทั้งหมด 10 สถานการณ์ เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า

. หลังท้องได้ 3 เดือนไปแล้ว ท้องจะโตเร็ว แดง ลาย และคัน กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครกจึงบอกมากที่สุด (ร้อยละ 34.8) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น (ร้อยละ 18.8)

. การปวดหลังเกิดจากแรงถ่วงของน้ำหนักท้อง กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ เมื่อสงสัยว่าผิดปกติมากที่สุด (ร้อยละ 29.3) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้น (ร้อยละ 18.5)

และในส่วน . เมื่อฝากท้องจะได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติตัวเพื่อลดความไม่สุขสบายต่าง ๆ จากการตั้งท้อง และ . ท้องที่โตขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เลือดไหลเวียนกลับไม่ดีเกิดเส้นเลือดขอดและริดสีดวงทวารได้ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้นมากที่สุด (ร้อยละ 84.1 และ 17.3 ตามลำดับ) และรองลงมาทราบจากสถานการณ์ ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครกจึงบอก (ร้อยละ 5.3 และ 15.4 ตามลำดับ)

รายละเอียดดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องความไม่พึงพอใจจากการตั้งครรภ์

สถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูล	ความไม่พึงพอใจจากการตั้งครรภ์			
	หลังท้อง 3 เดือนไปแล้ว	เมื่อฝากท้องจะได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติตัวเพื่อลดความไม่พึงพอใจต่าง ๆ จากการตั้งครรภ์	การปวดหลังเกิดน้ำหนักท้อง	ท้องที่โตขึ้นเร็ว ๆ ทำให้เลือดไหลเวียนกลับไม่ดีเกิดเส้นเลือดอุดตันและรู้สึกอึดอัดได้
	(N = 345)	(N = 113)	(N = 92)	(N = 52)
ตั้งใจหาข้อมูล				
- เมื่ออยากรู้	5.5	1.8	10.9	9.6
- เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ	15.9	0.9	29.3	13.5
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล				
- ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอก	34.8	5.3	16.3	15.4
- เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น	18.8	-	2.2	11.5
- เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้น	17.7	84.1	18.5	17.3
- เคยเวียนเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	0.8	1.8	5.4	3.8
- บังเอิญ	2.6	1.8	3.3	11.5
- ขณะตรวจ	2.0	2.7	3.3	7.7
- ขณะตรวจ	1.7	-	7.6	7.7
- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	0.3	1.8	3.3	11.5

พฤติกรรมความร่วมมือเพศระยะตั้งครรภ์ ผลการศึกษาพบว่าสถานการณ์ในกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลพฤติกรรมความร่วมมือเพศระยะตั้งครรภ์นั้นมีทั้งหมด 9 สถานการณ์ เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า

. คนที่เคยแท้ง คลอดก่อนกำหนด หรือมีเลือดออกทางช่องคลอด ต้องงดร่วมเพศ โดยเฉพาะในระยะ 3 เดือนสุดท้ายของการท้อง เพื่อป้องกันการแท้งหรือคลอดก่อนกำหนด และ . คนท้องไม่จำเป็นต้องร่วมเพศทุกคน กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ๖ ระยะรอตรวจมากที่สุด (ร้อยละ 30.0 และ 22.9 ตามลำดับ) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ เมื่ออยากรู้ (ร้อยละ 18.2 และ 21.1 ตามลำดับ)

. เมื่อฝากท้องจะได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติตัวขณะร่วมเพศที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ที่เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้นมากที่สุด (ร้อยละ 81.7) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ๖ ระยะรอตรวจ (ร้อยละ 6.7)

รายละเอียดดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องพฤติกรรมการร่วมเพศขณะตั้งครรภ์

สถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูล	พฤติกรรมการร่วมเพศขณะตั้งครรภ์		
	คนที่เคยตั้งครรภ์มาก่อน กำหนดหรือมีเลือดออก ทางช่องคลอดต้องงด ร่วมเพศโดยเฉพาะ 3 เดือนสุดท้ายของการ ท้องเพื่อป้องกันการแท้ง หรือคลอดก่อนกำหนด (N = 249)	คนที่ท้องไม่จำเป็นต้อง งดร่วมเพศทุกคน (N = 213)	เมื่อฝากท้องจะได้รับคำ แนะนำในการปฏิบัติตัว ขณะร่วมเพศที่เหมาะสม (N = 206)
ตั้งใจหาข้อมูล			
- เมื่อฮากรู้	18.2	21.1	1.0
- เตรียมตัวที่จะมีบุตร	1.2	1.2	-
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล			
- ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์ จึงบอก	13.5	12.0	3.8
- เคยมีประสบการณ์หรือ ได้รับการบริการนั้น	1.2	-	81.7
- เคยเรียนเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	1.8	1.2	1.0
- บังเอิญ	7.6	10.8	1.0
- อดตรวจ	30.0	22.9	6.7
- อดตรวจ	16.5	20.5	-
- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	10.0	10.2	4.8

การติดต่อโรคจากมารดาสู่ทารก ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ขณะที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลการติดต่อโรคจากมารดาสู่ทารกนั้นมีทั้งหมด 12 สถานการณ์ เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า

.โรคบางอย่างจากแม่อาจติดต่อหรือถ่ายทอดไปสู่ลูกในขณะท้องทำให้ลูกติดเชื้อ พิการหรือตายได้ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ บึงเอิญมากที่สุด (ร้อยละ 23.0) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจ (ร้อยละ 19.2)

และในส่วน .เมื่อฝากท้องจะได้รับการตรวจเลือดหาเชื้อซิฟิลิส, ดับเอกเสบชนิดบี, เอคส์ .เมื่อมาฝากท้องจะได้รับการตรวจน้ำตาลในปัสสาวะเพื่อดูว่าเป็นเบาหวานหรือไม่, ดับเอกเสบชนิดบี, เอคส์ หรือเบาหวานได้ง่าย หมอจะให้ตรวจยืนยันความปกติอีกครั้งในระสະ 3 เดือนก่อนคลอด กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจมากที่สุด (ร้อยละ 33.1, 42.7 และ 27.6 ตามลำดับ) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอก (ร้อยละ 13.1, 16.0 และ 24.1 ตามลำดับ)

รายละเอียดดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องการติดต่อโรคจากมารดาสู่ทารก

สถานการณ์ขณะ ที่ได้รับข้อมูล	การติดต่อโรคจากมารดาสู่ทารก			
	โรคบางอย่างจากแม่อาจ ติดต่อหรืออาจไม่สื่อในขณะ กำลังทำให้ลูกติดเชื้อมีการ คายได้	เมื่อผ่าปากท้องจะได้ รับการตรวจเลือดหา เชื้อซิฟิลิส, ตับอักเสบ ชนิดบี, เอชไอวี	เมื่อผ่าปากท้องจะได้รับ การตรวจน้ำตาลใน ปัสสาวะเชื่อกันว่าเป็น โรคเบาหวานหรือไม่	แม้ว่าจะเคยตรวจเลือด หรือปัสสาวะแล้วพบว่าปกติ แต่ถ้า คนท้องมีโอกาสที่จะ เกิดโรคซิฟิลิส, ตับอักเสบ ชนิดบี, เอชไอวีหรือเบาหวาน ได้ง่าย ผมจะให้ตรวจ ขึ้นต้นความปกติในระยะ 3 เดือนก่อนคลอดอีกครั้ง
	(N = 287)	(N = 130)	(N = 75)	(N = 29)
ตั้งใจหาข้อมูล				
- เมื่อออกรู้	11.1	11.5	8.7	3.4
- เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ	1.4	2.3	2.7	-
- เตรียมตัวที่จะมีบุตร	1.4	-	-	-
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล				
- ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก	2.8	6.2	4.0	-
- ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์ จึงบอก	11.8	13.1	16.0	24.1
- เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น	5.2	-	-	-
- เคยมีประสบการณ์หรือ ได้รับบริการนั้น	2.1	-	-	20.7

ตารางที่ 20 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องการติดต่อโรคจากมารดาสู่ทารก (ต่อ)

สถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูล	การติดต่อโรคจากมารดาสู่ทารก			
	โรคมายอง่างจากนมมารดา	เมื่อมาฝากท้องจะได้	เมื่อฝากท้องจะได้รับ	แม้ว่าจะเคยตรวจเลือดหรือปัสสาวะแล้วพบว่าปกติก็ตาม คนท้องมีโอกาสที่จะเกิดโรคซิฟิลิส, คีโมอีคเอน, วัณโรค, เอชไอวี หรือเอดส์หรือไม่
	(N = 287)	(N = 130)	(N = 75)	(N = 29)
- เคยเรียนเกี่ยวกับการตั้งครรภ์	3.5	4.6	8.0	6.9
- บังเอิญ	23.0	10.0	5.3	-
- ขณะตรวจ	9.1	9.2	6.7	6.9
- ขณะตรวจ	19.2	33.1	42.7	27.6
- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	9.4	10.0	8.0	10.3

ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ขณะที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์นั้นมีทั้งหมด 11 สถานการณ์ เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า

. เมื่อฝากท้องจะทำให้ได้รับการรักษาทันทีถ้ามีโรคแทรกซ้อนหรือมีความผิดปกติของท้อง กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจมากที่สุด (ร้อยละ 40.1) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก (ร้อยละ 17.9)

. ขณะท้องจะเกิดการอักเสบของทางเดินปัสสาวะได้ง่าย จึงไม่ควรกลั้นปัสสาวะ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจมากที่สุด (ร้อยละ 30.3) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ที่ ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอก (ร้อยละ 27.6), . การปัสสาวะแสบขัดร่วมกับมีไข้ แสดงว่าทางเดินปัสสาวะอักเสบ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ที่เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้นมากที่สุด (ร้อยละ 24.3) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจ (ร้อยละ 20.0)

. เมื่อฝากท้องจะได้รับการตรวจเลือดเพื่อดูภาวะเลือดจาง กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจมากที่สุด (ร้อยละ 52.9) รองลงมาจากสถานการณ์ ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก และเมื่ออหิวา (ร้อยละ 13.2)

. เลือดจางขณะท้องอาจทำให้เด็กในท้องโตช้าหรือคลอดก่อนกำหนดได้ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจมากที่สุด (ร้อยละ 38.0) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ เมื่ออหิวา และได้รับการอบรมเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ (ร้อยละ 14.0)

. ภาวะครรภ์เป็นพิษอาจทำให้คนท้องหรือเด็กแท้ง คลอดกำหนดหรือตายได้ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ เมื่ออหิวา และขณะตรวจมากที่สุด (ร้อยละ 29.7) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ที่ เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น (ร้อยละ 16.2)

. การบวมทั้งตัวเป็นอาการหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่ามีภาวะครรภ์เป็นพิษ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ เมื่ออหิวา และเห็นตัวอย่างจากผู้อื่นมากที่สุด (ร้อยละ 32.4) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจ (ร้อยละ 10.8)

. การวัดความดันเลือดเพื่อดูว่าความดันเลือดสูงหรือไม่ จะช่วยบอกได้ว่ามีภาวะครรภ์เป็นพิษหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจมากที่สุด (ร้อยละ 57.4) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ, เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น และเคยเวียนเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ (ร้อยละ 9.5)

. ทางเดินปัสสาวะอักเสบขณะท้องอาจทำให้คลอดก่อนกำหนดได้ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ เมื่อผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอก และเมื่ออหิวา (ร้อยละ 22.7) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจ (ร้อยละ 16.7)

และในส่วน . เมื่อมาฝากท้องจะได้รับการตรวจปัสสาวะเพื่อภาวะทางเดินปัสสาวะ
 อีกเสบ, . การตรวจปัสสาวะหาไข่ขาวขณะฝากท้องจะช่วยบอกได้ว่ามีภาวะครรภ์เป็นพิษหรือ
 ไม่และ . ในระยะ 3 เดือนก่อนคลอด สามารถวัดความดันเลือดเพื่อทำนายว่าถ้าตั้งท้อง
 ต่อไปจะมีภาวะครรภ์เป็นพิษหรือไม่เห็น กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจมากที่สุด
 (ร้อยละ 66.7, 50.0 และ 80.0 ตามลำดับ) และรองลงมาทราบจากสถานการณ์ เคย
 เรียนเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ (ร้อยละ 16.7, 16.7 และ 20.0 ตามลำดับ) โดยข้อมูล
 ลำดับที่ 2 นั้นยังทราบจากสถานการณ์ เมื่อฮากรู้ (ร้อยละ 14.7) อีกด้วย

รายละเอียดดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์

สถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูล	ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์			
	เมื่อฝากท้องจะทำได้ รับการรักษาทันทีตามโรค แทรกซ้อน หรือมีควม ผิดปกติขณะท้อง (N = 212)	ขณะที่ท้องจะเกิดการ อักเสบของทางเดิน ปัสสาวะได้ง่ายจึงไม่ ควรกลั้นปัสสาวะ (N = 145)	การมีสภาวะผสม ชีวิตร่วมกับมีไข้เป็น ข้อบ่งชี้ของทาง เดินปัสสาวะอักเสบ (N = 70)	เมื่อฝากท้องจะได้ รับการตรวจเลือด เพื่อภาวะเลือด จาง (N = 68)
ตั้งใจหาข้อมูล				
- เมื่ออยากรู้	8.0	7.6	2.9	13.2
- เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ	-	0.7	2.9	-
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล				
- ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก	17.9	4.8	7.1	13.2
- ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอก	6.6	27.6	8.6	7.4
- เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น	1.4	2.8	8.6	1.5
- เคยมีประสบการณ์หรือได้รับบริการนั้น	3.8	5.5	24.3	-
- เคยเรียนเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	1.4	2.8	4.3	5.9
- บังเอิญ	3.8	1.4	5.7	-
- ขณะตรวจ	9.9	9.0	11.4	1.5
- ขณะตรวจ	40.1	30.3	20.0	52.9
- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	7.1	7.6	4.3	4.4

ตารางที่ 21 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำนวนสถานการณั้ขณะที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ (ต่อ)

สถานการณั้ขณะ ที่ได้รับข้อมูล	ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์			
	เลือดจางระยะกึ่งทำให้ เด็กในท้องโตช้าหรือ คลอดก่อนกำหนดได้ (N = 50)	การขวนขวายตัวเป็น อาการหนึ่งที่จะแสดง ให้เห็นว่ามีภาวะ ครรภ์เป็นพิษ (N = 37)	ภาวะครรภ์เป็น พิษอาจทำให้คน ท้องหรือเด็กแท้ง คลอดก่อนกำหนด หรือสาหัสได้ (N = 37)	การวัดความดันเลือด เพื่อหาความดันเลือด สูงหรือไม่จะช่วยให้บอก ได้ว่ามีภาวะครรภ์เป็น พิษหรือไม่ (N = 21)
ตั้งใจหาข้อมูล				
- เมื่อออกจาก - เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ	14.0 -	29.7 -	32.4 -	4.8 9.5
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล				
- ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก - ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์ จึงบอก - เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น - เคยมีประสบการณ์หรือ ได้รับบริการนั้น - เคยเรียนเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์ - บังเอิญ - อยากรวดราว - อยากรวดราว - ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	4.0 6.0 10.0 - 6.0 4.0 4.0 38.0 14.0	- 10.8 16.2 - 5.4 - - 29.7 8.1	- 8.1 32.4 2.7 5.4 2.7 - 10.8 5.4	- - 9.5 - 9.5 4.8 - 57.4 4.8

ตารางที่ 21 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ (ต่อ)

สถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูล	ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์			
	ทางเดินมีสวามีอีกเสบ ขณะท้องอาจทำให้คลอด ก่อนกำหนดได้	เมื่อฝากท้องจะได้รับ การตรวจมีสวามีเพื่อ สวามีทางเดินมีสวามี อีกเสบ	การตรวจมีสวามี หาไร้ภาวะแทรกซ้อน ท้องจะชัวยบดได้ ว่ามีภาวะแทรกซ้อน เป็นพิษหรือไม่	ในระยะ 3 เดือน ก่อนคลอด สามารถ วัดความดันเลือดเพื่อ ทำนายว่ากำลังท้อง ล่อไปจะมีภาวะแทรก ซ้อนหรือไม่
	(N = 18)	(N = 18)	(N = 12)	(N = 5)
ตั้งใจหาข้อมูล				
- เมื่ออยากรู้	22.2	-	16.7	-
- เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ	-	-	-	-
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล				
- ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก	5.6	5.6	8.3	-
- ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์ จึงบอก	22.2	-	-	-
- เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น	-	-	-	-
- เคยมีประสบการณ์หรือ ได้รับการบริการนั้น	5.6	-	-	-
- เคยเรียนเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	11.1	16.7	16.7	20.0
- บังเอิญ	-	-	-	-
- อดตรวจ	16.7	5.6	-	-
- อดตรวจ	11.1	66.7	50.0	80.0
- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	5.6	5.6	8.3	-

การคลอด ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ขณะที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลการคลอดนั้นทั้งหมด 11 สถานการณ์ เมื่อจำแนกตามข้อมูลจะเห็นว่า

. เมื่อฝากท้องจะทำให้รู้กำหนด วันประมาณคลอด และ . เมื่อฝากท้องขณะท้องแก่จะได้รับการตรวจท้องเพื่อดูว่าเด็กเอาหัวลงหรือยัง กลุ่มตัวอย่างจะทราบจากสถานการณ์ที่เคยมีประสบการณ์หรือได้รับการนั้นมากที่สุด (ร้อยละ 71.9 และ 76.7) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องผู้อื่นจึงบอกและ ขณะตรวจ ตามลำดับ (ร้อยละ 17.6 และ 9.3 ตามลำดับ)

. เมื่อท้องแก่เข้าเดือนสุดท้ายทารกจะเอาหัวลงช่องเชิงกรานท้องจึงลด กลุ่มตัวอย่างจะทราบจากสถานการณ์ที่ ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอกมากที่สุด (ร้อยละ 56.2) รองลงมาทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจ (ร้อยละ 25.1)

และ . เมื่อฝากท้องจะทำให้หมอรู้ว่าควรจะให้คลอดโดยวิธีใด, . ระหว่างเวลาการตั้งครรภ์ต้องไม่เกินวันที่หมอกำหนดคลอดไว้ 2 สัปดาห์ และ, . การเจ็บท้องคลอดไม่ควรเร็วกว่าวันที่หมอกำหนดไว้เกิน 3 สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างทราบจากสถานการณ์ ขณะตรวจมากที่สุด (ร้อยละ 29.1, 55.9 และ 62.2 ตามลำดับ) รองลงมาในข้อมูล 2 ลำดับแรกทราบจากสถานการณ์ที่ ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์จึงบอก (ร้อยละ 22.1 และ 14.7 ตามลำดับ) และข้อมูลลำดับสุดท้ายทราบจากสถานการณ์ เมื่อออกรู้ (ร้อยละ 11.1)

รายละเอียดดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องการคลอด

สถานการณ์ขณะ ที่ได้รับข้อมูล	การคลอด		
	เมื่อฝากท้องจะทำให้รู้ กำหนดวันประมาณคลอด (N = 335)	เมื่อท้องแก่เข้าเดือน สุดท้ายทราบว่าจะเอาหัว ลงช่องเชิงกรานท้อง จึงลด (N = 219)	เมื่อฝากท้องขณะท้องแก่ จะได้รับการตรวจท้องเพื่อ ดูว่าเด็กเอาหัวลงหรือยัง (N = 129)
ตั้งใจหาข้อมูล			
- เมื่ออยากรู้	2.4	3.2	3.1
- เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ	-	1.4	0.8
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล			
- ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก	17.6	0.5	3.9
- ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์ จึงบอก	0.3	56.2	3.1
- เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น	0.9	2.3	-
- เคยมีประสบการณ์หรือ ได้รับการบริการนั้น	71.9	1.8	76.7
- เคยเรียนเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	1.5	1.8	2.3
- บังเอิญ	3.0	2.3	-
- ขณะตรวจ	-	2.3	-
- ขณะตรวจ	1.8	25.1	9.3
- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	0.6	3.2	0.8

ตารางที่ 22 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบข้อมูลจำแนกตามสถานการณ์ที่ได้รับข้อมูลและข้อมูลในเรื่องการคลอด (ต่อ)

สถานการณ์ขณะ ที่ได้รับข้อมูล	การคลอด		
	การฝากท้องจะทำให้หมอ รู้ว่าควรจะคลอดด้วยวิธี (N = 86)	ระยะเวลาการตั้งครรภ์ต้อง ไม่เกินวันที่หมอกำหนดไว้ 2 สัปดาห์ (N = 68)	การเจ็บท้องคลอดไม่ควร เร็วกว่าวันที่หมอกำหนดไว้ เกิน 3 สัปดาห์ (N = 45)
ตั้งใจหาข้อมูล			
- เมื่อออกรู้	5.8	5.9	11.1
- เมื่อสงสัยว่าจะผิดปกติ	1.2	-	-
ไม่ตั้งใจหาข้อมูล			
- ผิดปกติหรือปฏิบัติตัวไม่ ถูกต้องผู้อื่นจึงบอก	20.1	4.4	-
- ผู้อื่นเห็นว่าตั้งครรภ์ จึงบอก	22.1	14.7	4.4
- เห็นตัวอย่างจากผู้อื่น	-	1.5	6.7
- เคยมีประสบการณ์หรือ ได้รับการบริการนั้น	12.8	5.9	-
- เคยเรียนเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	3.5	4.4	4.4
- บังเอิญ	3.5	-	4.4
- ขณะรอตรวจ	-	1.5	4.4
- ขณะตรวจ	29.1	55.9	62.2
- ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การตั้งครรภ์	1.2	5.9	2.2

4.1.3 ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการฝากครรภ์

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูล ตนเองมีโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายขณะตั้งครรภ์ได้ง่ายในระดับมาก (ร้อยละ 54.8) และ อันตรายนั้นกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลว่าอาจรุนแรงจนก่อให้เกิดอันตรายต่อทารกและ มีผลต่อความรู้สึกสูญเสียของตนเองและครอบครัวในระดับมาก (ร้อยละ 52.5 และ 54.4 ตามลำดับ) สำหรับข้อมูลการฝากครรภ์นั้น กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูล ประโยชน์ของการฝากครรภ์ที่มีต่อทารก ตนเอง และการคลอด (ร้อยละ 70.2, 68.5 และ 62.4 ตามลำดับ) ส่วนอุปสรรคของการฝากครรภ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูล ตนเองมีความลำบากในการเดินทางมาฝากครรภ์มากกว่าในระยะแรกของการตั้งครรภ์ในระดับมาก (ร้อยละ 57.7) แต่ในข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างต้องหาคคนมาเป็นเพื่อนขณะฝากท้อง, การเสียเวลาในการฝากครรภ์ และอายุที่จะต้องตรวจท้องหรือตรวจภายในนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีความรู้สึกหรือไม่มีข้อมูลนั้น (ร้อยละ 59.9, 58.3 และ 84.5 ตามลำดับ)

รายละเอียดดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้สึกและข้อมูลความรู้สึกนึกคิด

ข้อมูลความรู้สึกนึกคิด	ระดับความรู้สึก			
	มาก	ไม่แน่ใจ	น้อย	ไม่มีความรู้สึก
1. แม้ว่าในระหว่างการตั้งท้องที่ผ่านมาท่านจะมีอาการปกติ (หรือมีโรคแทรกซ้อนที่ทำการรักษาอยู่) แต่ในระยะต่อไปท่านอาจจะมีปัญหาจากการตั้งท้องได้ง่าย	54.8	6.9	21.6	16.9
2. ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการตั้งท้องในระยะนี้ อาจทำให้ท่านเจ็บป่วยเรื้อรัง พิการ หรือตายได้	23.8	2.8	14.4	59.1
3. ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการตั้งท้องในระยะนี้ อาจทำให้ลูกของท่านเจ็บป่วยเรื้อรัง พิการ หรือตายได้	52.5	4.4	19.9	23.2
4. อันตรายที่อาจจะเกิดกับท่านหรือลูกของท่าน (เจ็บป่วยเรื้อรัง พิการ หรือตาย) จะทำให้ท่านเสียค่าใช้จ่ายในการรักษา และอาจมีหนี้สิน	36.7	6.1	13.8	43.4
5. อันตรายที่อาจจะเกิดกับท่านหรือลูกของท่าน (เจ็บป่วยเรื้อรัง พิการ หรือตาย) จะทำให้ท่านไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรเองได้	27.9	5.3	13.3	53.6

ตารางที่ 23 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้สึกและข้อมูลความรู้สึกนึกคิด (ต่อ)

ข้อมูลความรู้สึกนึกคิด	ระดับความรู้สึก			
	มาก	ไม่แน่ใจ	น้อย	ไม่มีความรู้สึก
6. อันตรายที่อาจจะเกิดกับท่านหรือลูกของท่าน (เจ็บป่วยเรื้อรัง นิการ หรือตาย) จะทำให้ท่านไม่สามารถดำเนินชีวิตเหมือนปกติ	31.2	4.7	14.4	49.7
7. อันตรายที่อาจจะเกิดกับท่านหรือลูกของท่าน (เจ็บป่วยเรื้อรัง นิการ หรือตาย) จะทำให้ท่าน และครอบครัวรู้สึกสูญเสียและเสียใจมากกว่าเมื่อเกิดขึ้นในระยะการตั้งครรภ์ก่อน ๆ	54.4	2.5	11.9	31.2
8. การฝากท้องระยะนี้ทำให้ท่านรู้สึกแน่ใจว่าตนเองตั้งครรภ์อย่างปลอดภัยมากกว่าการฝากท้องในระยะท้องอ่อน ๆ	68.5	9.4	9.4	12.7
9. การฝากท้องระยะนี้ทำให้ท่านรู้สึกแน่ใจว่าลูกในท้องจะปลอดภัยมากกว่าการฝากท้องในระยะท้องอ่อน ๆ	70.2	8.0	13.5	8.3
10. การฝากท้องระยะนี้ทำให้ท่านแน่ใจว่าจะคลอดอย่างปลอดภัย	62.4	8.8	16.6	12.2

ตารางที่ 23 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้สึกและข้อมูลความรู้สึกนึกคิด (ต่อ)

ข้อมูลความรู้สึกนึกคิด	ระดับความรู้สึก			
	มาก	ไม่แน่ใจ	น้อย	ไม่มีความรู้สึก
11. ท้องที่โตขึ้นมากทำให้ท่านเดิน ทางมาฝากครรภ์ลำบากกว่า เมื่อท้องยังอ่อน ๆ	57.7	3.9	16.0	22.4
12. ท้องที่โตขึ้นมากทำให้ท่านลำบาก ที่จะต้องหาคนมาเป็นเพื่อนขณะ ฝากท้อง	31.8	1.4	6.9	59.9
13. การไปฝากท้องในระยะนี้ทำให้ ท่านต้องเสียเวลาเพิ่มขึ้น (เสีย เวลาเดินทางและ รอคิวตรวจ)	24.9	3.0	13.8	58.3
14. ท่านอาจจะต้องตรวจท้อง หรือ ตรวจภายใน	7.5	1.1	6.9	84.5

4.2 การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาข้อมูลที่สำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจมารับบริการฝากครรภ์ในโรงพยาบาล
มหาวิทยาลัยราชสีห์มา พบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นตอนปลายและวัยรุ่นใหญ่ตอนต้น ซึ่งเป็นวัยที่มีความคิด
กว้างขวาง พยายามแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เริ่มทำงานเพื่อประกอบอาชีพเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ
รับความเป็นผู้ใหญ่ พร้อมทั้งมีภาวะที่สมบูรณ์ขึ้นซึ่งโดยลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มี
อาชีพของตนเองระดับเศรษฐฐานะอยู่ในระดับปานกลาง สถานภาพสมรสคู่ และมีระยะทางจาก
บ้านถึงโรงพยาบาลไม่เกิน 10 กิโลเมตร อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพร้อมทั้ง
ด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมต่อการตั้งครรภ์ อีกทั้งยังอาศัยในเขตเมืองจึงทำให้กลุ่ม
ตัวอย่างมีโอกาสได้รับข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้ง่าย ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีการ
ศึกษาในระดับประถมศึกษาที่ตาม นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครรถ์หลัง มีภาวะ
สุขภาพปกติไม่มีโรคประจำตัวหรือภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์และไม่เคยมีประสบการณ์
การตั้งครรภ์การคลอดผิดปกติ สำหรับการฝากครรภ์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาฝากครรภ์อย่าง
สม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าจะพบว่าเริ่มมาฝากครรภ์ในระยะไตรมาสที่ 2 จึงอาจกล่าวได้ว่ากลุ่ม
ตัวอย่างมีประสบการณ์ตั้งครรภ์ที่ดี และมีการฝากครรภ์ที่ถูกต้องก่อนที่จะตัดสินใจมาฝากครรภ์
ในครั้งนี้

และเมื่อจำแนกผลของการศึกษาตามประเด็นการศึกษานั้น พบว่า

ข้อมูลที่สำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจมารับบริการฝากครรภ์

เมื่อพิจารณาข้อมูลในส่วนข้อเท็จจริงทั้ง 9 เรื่องที่กลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลจะเห็นว่า
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบข้อมูล ที่แสดงถึงการตั้งครรภ์มากกว่าปัญหาสุขภาพ โดยเฉพาะใน
เรื่องภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญ

อาจอธิบายได้ว่า วัยของกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยที่มีความคิดเป็นของตนเองและกว้างขึ้น
ซึ่งเมื่อย้อนถึงวัยที่เรารู้สึกภายนอกจะเห็นว่า เป็นช่วงของแผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ 5
(2525-2529) ซึ่งเริ่มดำเนินงานในเรื่องอนามัยแม่และเด็กอย่างจริงจัง และดำเนินงาน
เรื่อยมาจนถึงแผนพัฒนาสาธารณสุขในปัจจุบันคือ ฉบับที่ 7 (2535-2539) โดยมีเป้าหมาย
ในกลุ่มสตรีตั้งครรภ์คือ

1. สตรีตั้งครรภ์จะต้องคลอดบุตรที่มีน้ำหนักมากกว่า 3,000 กรัม ซึ่งเป็นการประเมินภาวะโภชนาการของสตรีตั้งครรภ์

2. สตรีตั้งครรภ์จะต้องฝากครรภ์อย่างน้อย 4 ครั้งตามเกณฑ์ และได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยัก

3. สตรีตั้งครรภ์ต้องได้รับการทำคลอดจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ผลจากการดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ประกอบกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการแพร่ขยายของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยในเขตเมือง จึงทำให้มีโอกาสได้รับข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้ง่ายและจะเห็นว่าข้อมูล "หลังท้องได้ 3 เดือนไปแล้ว คนท้องต้องการอาหารที่มีประโยชน์และมากพอที่จะเลี้ยงทารก" ซึ่งเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาสาธารณสุขนั้น กลุ่มตัวอย่างจะทราบมาก และทราบจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และนักศึกษาศาสนาบาลเป็นส่วนใหญ่

และแม้ว่าสภาพทางสังคมที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีแหล่งข้อมูลมาก แต่จะเห็นว่าข้อมูลที่แสดงถึงปัญหาสุขภาพนั้น กลุ่มตัวอย่างทราบน้อย ทั้งที่เป็นเรื่องที่จะก่อให้เกิดอันตรายถึงชีวิตทั้งมารดาและทารกได้ ซึ่งจากลักษณะของการได้รับข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ นั้นจะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากการอาศัยข้อมูลแวดล้อมและสติปัญญาในการประมวล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำให้ทราบข้อมูลนั้น (ระบุแหล่งข้อมูลตนเอง) แต่ข้อมูลที่แสดงถึงปัญหาสุขภาพนั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างซับซ้อนและกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จึงไม่สามารถทำความเข้าใจต่อข้อมูลดังกล่าวได้

อีกทั้งระบบบริการสาธารณสุขเอง ซึ่งจะให้ข้อมูลที่แสดงถึงปัญหาสุขภาพเฉพาะรายที่มีปัญหาสุขภาพขณะตั้งครรภ์เท่านั้น แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีโรคประจำตัวหรือภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ข้อมูลที่ได้รับ จึงเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงของร่างกายในขณะตั้งครรภ์โดยทั่วไป การปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ มากกว่าปัญหาสุขภาพ และเมื่อพิจารณาสภาพทางด้านสังคมที่จะช่วยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลนั้น อาจจะกล่าวได้ว่าบุคคลในสังคมเองก็มีลักษณะทั่วไปคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่ทราบข้อมูลที่แสดงถึงปัญหาสุขภาพได้มาก

ในส่วนข้อมูลความรู้สึนึกคิด กลุ่มตัวอย่างมีข้อมูลประโยชน์ของการฝากครรภ์ในระดับมากกว่าข้อมูลด้านอื่น ๆ และแม้ว่าจะมีอุปสรรคในการเดินทางมาฝากครรภ์เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงของร่างกายในระดับมากก็ตาม แต่กลุ่มตัวอย่างก็ตัดสินใจมารับบริการ

ฝากครรภ์ได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของสุดา กุทอง (2529), สุดา กิจภิญโญ (2531) และสุษมาลย์ พัฒนเศรษฐนทร์ (2531)

อาจอธิบายได้ว่า การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีตั้งครรภ์ระยะไตรมาสที่ 3 ซึ่งกำลังจะสิ้นสุดการตั้งครรภ์ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตรวจครรภ์ตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไปและตรวจครรภ์อย่างสม่ำเสมอ ไม่มีโรคประจำตัวหรือภาวะแทรกซ้อน ไม่เคยมีประสบการณ์การตั้งครรภ์หรือการคลอดผิดปกติ และไม่เคยมีบุตรเสียชีวิต จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างแน่ใจว่าภาวะสุขภาพที่ดีของตนเอง และการฝากครรภ์อย่างถูกต้องนั้น จะช่วยบรรเทาหรือไม่เกิดความเสี่ยงของอันตรายในขณะตั้งครรภ์ได้ อีกทั้งการศึกษาค้นคว้านี้ศึกษาในสตรีที่ตัดสินใจมารับบริการฝากครรภ์แล้ว และการมาฝากครรภ์นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาฝากครรภ์เองโดยไม่มีผู้แนะนำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทราบว่าเมื่อตั้งครรภ์แล้วจำเป็นต้องฝากครรภ์และต้องมีข้อมูลประโยชน์ของการฝากครรภ์มากตัวก่อนการตัดสินใจมาฝากครรภ์

ถึงแม้ว่าการมารับบริการฝากครรภ์นั้นจะมีอุปสรรคในเรื่องของการเดินทางซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกายทั้งหน้าท้องขยายใหญ่ขึ้น และเคลื่อนไหวได้ช้า แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทำให้สตรีสามารถปรับตัวต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ นอกจากนั้นการคมนาคมในปัจจุบันที่สะดวกขึ้นกว่าระยะ 8-10 ปีก่อนที่ผู้วิจัยอื่น ๆ ได้ทำการศึกษาไว้ และบ้านของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ก็อยู่ในเขตเมืองซึ่งไม่ไกลจากโรงพยาบาล จึงทำให้อุปสรรคดังกล่าวไม่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจมารับบริการฝากครรภ์

แหล่งข้อมูล

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทราบข้อมูลจากแหล่งบุคคลมากกว่าแหล่งที่ไม่ใช่บุคคล ซึ่งสอดคล้องการวิเคราะห์การวิจัยนิเทศศาสตร์พัฒนาการ จำนวน 35 เรื่องที่สรุปว่า สื่อบุคคลมีบทบาทในการให้ความรู้และการจูงใจให้ผู้รับสารเกิดการยอมรับนวกกรรมมากกว่าสื่อมวลชน (บุญเกษม เสริมวัฒนากุล, 2527) โดยแหล่งบุคคลที่สำคัญของกลุ่มตัวอย่างได้แก่

เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลครอบคลุมทั้งข้อมูลที่แสดงถึงการตั้งครรภ์และปัญหาสุขภาพ

ตนเอง เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลที่แสดงถึงการตั้งครุภ

เพื่อนบ้าน เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลที่แสดงถึงการตั้งครุภ และปัญหาสุขภาพที่พบได้ทั่วไปสามารถประเมินได้ด้วยอาการที่สังเกตเห็น เช่น ข้อมูล "คนที่แพ้ท้องมากต้องได้รับการรักษาจากหมอ"

และเป็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิดกลุ่มตัวอย่างไม่ว่าจะสามี มารดา หรือญาติจะเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลน้อย

อาจอธิบายได้ว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นแหล่งข้อมูลที่มีความรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการตั้งครุภจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและให้ข้อมูลได้ครอบคลุมกว่าแหล่งข้อมูลอื่น ๆ นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังตรวจครรภ์อย่างสม่ำเสมอ และมากกว่า 4 ครั้งจึงมีโอกาสรับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลนี้มาก แต่หากว่าสตรีตั้งครุภไม่เห็นความสำคัญของการมาฝากครรภ์จะทำให้ไม่ได้รับข้อมูลเท่าที่ควรจึงเป็นข้อจำกัดของการได้รับข้อมูลจากแหล่งนี้

สำหรับแหล่งบุคคลที่ใกล้ชิดนั้น อาจเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งด้านโครงสร้างและหน้าที่ จึงพบว่าครอบครัวจะมีขนาดเล็กลง อยู่ห่างจากบุคคลใกล้ชิด เช่น มารดา หรือเครือญาติ เนื่องจากการประกอบอาชีพ และแม้ว่าสามีจะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดแต่เป็นบุคคลที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ จึงพบว่าแหล่งข้อมูลเหล่านี้ให้ข้อมูลน้อย แหล่งบุคคลที่สำคัญจึงเป็นเพื่อนบ้านที่เคยมีประสบการณ์การตั้งครุภมาก่อน ซึ่งสามารถถ่ายทอดข้อมูลได้ตลอดเวลา และแหล่งตนเอง เนื่องจากวัยของกลุ่มตัวอย่างทำให้สามารถอาศัยข้อมูลแวดล้อมมาประมวล วิเคราะห์ด้วยสติปัญญาจึงทำให้ทราบข้อมูล แต่ข้อจำกัดทางการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจึงพบว่า ตนเอง เป็นแหล่งข้อมูลที่แสดงถึงการตั้งครุภเท่านั้น

สำหรับแหล่งที่ไม่ใช่บุคคลที่สำคัญ คือ

หนังสือ เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลได้ครอบคลุมทั้งการตั้งครุภและปัญหาสุขภาพ

โทรทัศน์ เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลในเรื่องของการติดต่อโรคจากมารดาสู่ทารก

และป้าสนิท เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลในเรื่องพฤติกรรมความร่วมมือเพศขณะตั้งครุภ

อาจอธิบายได้ว่าหนังสือเป็นแหล่งข้อมูลที่พบได้ง่าย และมีทั้งหนังสือที่มีเนื้อหาเฉพาะในเรื่องการตั้งครุภ เช่น นิตยสารแม่และเด็ก ลูกรัก หรือคู่มือการตั้งครุภ เป็นต้น ซึ่งองค์กรธุรกิจเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนางานอนามัยแม่และเด็ก ตั้งแต่ปี 2526 ได้ผลิตสื่อต่าง ๆ ขึ้น (สุภาวดี หาญเมธี, 2536) อีกทั้งหนังสือนิตยสารอื่น ๆ ที่พบว่ามี

คอลัมน์เกี่ยวกับสุขภาพทั้งในเชิงถามตอบและบทความ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสได้รับ ข้อมูลการตั้งครรภ์และปัญหาสุขภาพได้มาจากแหล่งหนังสือ แต่พบน้อยกว่าแหล่งบุคคลอาจ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นคร่ำหลัง มีอาชีพแม่บ้าน รับจ้าง และทำนา ทำสวน ทำไร่ จึง ทำให้กลุ่มตัวอย่างต้องมีการะในการทำงานบ้าน เลี้ยงดูบุตร หรืองานนอกบ้านที่ต้องใช้กำลัง แรงงาน ทำให้เห็นคเห็นอเกินไปที่จะหาข้อมูลจากการอ่านหนังสือ และถึงแม้ว่าโทรทัศน์ จะเป็นสื่อที่พบมากทั้งในเมืองและชนบท แต่เนื่องจากเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลต่าง ๆ หลากหลาย และถือว่าเป็นแหล่งความบันเทิงภายในบ้าน โทรทัศน์จึงไม่ได้เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของ กลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ข้อมูลการติดต่อโรคจากมารดาสู่ทารก ซึ่งเป็นผลจากการ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ของกระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ เริ่มดำเนินการตามแผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ 7 นอกจากนั้นตลอดช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัย เก็บข้อมูลทางฝ่ายสุขภาพและประชาสัมพันธ์ของโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ได้จัดทำ ป้ายนิเทศในเรื่องพฤติกรรมความร่วมมือเพศขณะตั้งครรภ์ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลใน เรื่องดังกล่าวมาก

สถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูล

จากผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างอยู่ในสถานการณ์ที่ตั้งใจหาข้อมูล คือ ข้อมูลที่แสดงถึงการตั้งครรภ์และในสถานการณ์ไม่ตั้งใจหาข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจะได้รับข้อมูล ทั้งที่แสดงถึงการตั้งครรภ์ และปัญหาสุขภาพ

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทิพานร วงษ์หงษ์กุล และคณะ (2534) ที่พบว่าผู้ป่อา ต้องการข้อมูลที่ช่วยทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาวะการณของตนเองในระดับมาก เมื่อสตรีตั้งครรภ์หรือเตรียมที่จะมีบุตรจึงได้พยายามหาข้อมูลเพื่อทำให้ตนเองเข้าใจเกี่ยวกับการตั้งครรภ์มากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีภาวะสุขภาพที่ดีไม่มีโรคประจำตัว หรือภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ ไม่เคยมีประสบการณ์การตั้งครรภ์หรือการคลอดที่ผิดปกติ หรือคลอดบุตรเสียชีวิต จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างคาดว่า การตั้งครรภ์จะไม่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมา กลุ่มตัวอย่างจึงไม่พยายามหาข้อมูลดังกล่าวนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ หลักการเรีอนรู้ของผู้ใหญ่ที่ใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลาง (Problem Centered) ในการเรีอนรู้ เพื่อการนำไปใช้ในการแก้ปัญหา และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าเป็นส่วนใหญ่ (นางเพ็ญ ษ์หยาณ, 2532)

ส่วนในสถานการณ์ที่ไม่ตั้งใจหาข้อมูลนั้น จะเห็นว่ามืข้อมูลที่ได้รับในขณะที่ตั้งครรภ์ และไม่ตั้งครรภ์ซึ่งจะสั่งสมไว้ (Repertoire) แล้วนำมาใช้เมื่อตนเองอยู่ในสถานการณ์

ของการตั้งครรภ์ เช่น เคยเรียนเกี่ยวกับการตั้งครรภ์มาก่อน แต่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับข้อมูล ในขณะที่ตนเองตั้ง ครรภ์มากกว่า เนื่องจากคนมักจะเลือกรับข้อมูลที่มีอยู่มากมายเฉพาะใน ส่วนที่ตนสนใจ ป็นประโยชน์ หรือสอดคล้องกับตนเองเท่านั้น (บุญศรี ปราบณศักดิ์ และ ศิริพร จิรวัฒน์กุล, 2531) และกลุ่มตัวอย่างเองมีความพร้อมในการที่จะรับข้อมูลในขณะที่ มาฝากครรภ์ด้วย โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาฝากครรภ์ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้แนะนำ และ ไม่รู้สึกว่าการมาฝากครรภ์นั้นทำให้เสียเวลาจึงไม่ต้องเร่งรีบ ทำให้มีโอกาสรับข้อมูลได้มาก